

**ΑΝΩΤΑΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΚΡΗΤΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ**

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**Η ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΕΝΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΩΝ
ΚΟΙΝΟΤΙΚΩΝ ΠΛΑΙΣΙΩΝ ΣΤΗΡΙΞΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ**

ΟΛΓΑ Ε. ΜΑΖΟΚΟΠΑΚΗ (Α.Μ. 2749)

Επιβλέπων Καθηγητής : Ευάγγελος Ταλιούρης

ΗΡΑΚΛΕΙΟ, ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 2012

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Αυτή η εργασία εξετάζει την κοινοτική χρηματοδότηση της ελληνικής οικονομίας μέσω προγραμμάτων στήριξης όπως ήταν τα Μεσογειακά Ολοκληρωμένα Προγράμματα και στη συνέχεια, τα Κοινοτικά Πλαίσια Στήριξης. Γίνεται συνοπτική παρουσίαση των σχεδίων δράσης που αυτά προέβλεπαν ανά τομέα καθώς και του συνόλου των πόρων που διατέθηκαν ανά περίπτωση.

Αναλύεται η συμβολή των Κοινοτικών Πλαισίων Στήριξης στην ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας αλλά και οι δομικές αδυναμίες του Ελληνικού κρατικού μηχανισμού στην διαχείριση τους.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Καταρχήν θα ήθελα να απευθύνω τις ευχαριστίες μου στους γονείς μου και την οικογένεια μου οι οποίοι στήριξαν τις σπουδές μου με διάφορους τρόπους, φροντίζοντας για την καλύτερη δυνατή μόρφωση μου.

Θα θελα να ευχαριστήσω θερμά τον καθηγητή κ. Ευάγγελο Ταλιούρη κυρίως για την εμπιστοσύνη που μου έδειξε, και την υπομονή που έκανε κατά τη διάρκεια υλοποίησης της πτυχιακής εργασίας. Όπως επίσης και για την πολύτιμη βοήθεια και καθοδήγηση του, για την επίλυση διάφορων θεμάτων.

Τέλος θα ήθελα να ευχαριστήσω όσους ήταν δίπλα μου όλα αυτά τα χρόνια και όσους βοήθησαν για την εκπόνηση της εργασίας αυτής.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1	Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ	7
2	ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΑ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ	10
3	ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΣΤΗΡΙΞΗΣ 1989-1994.....	13
4	ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΣΤΗΡΙΞΗΣ 1994-1999.....	20
5	ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΣΤΗΡΙΞΗΣ 2000-2006.....	27
6	ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΣΤΗΡΙΞΗΣ 2007-2013.....	33
7	Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΩΝ ΚΟΙΝΟΤΙΚΩΝ ΠΛΑΙΣΙΩΝ ΣΤΗΡΙΞΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ.....	44

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η παρακάτω πτυχιακή εργασία προσπαθεί να καλύψει συνοπτικά την διαδρομή της Ελλάδας στην Ευρωπαϊκή Ένωση από την ένταξη της το 1981 έως σήμερα. Η Ελλάδα από το 1985 λαμβάνει κοινοτικά κονδύλια χρηματοδοτούμενα από την Ευρωπαϊκή Ένωση έτσι ώστε να επιτύχει με την σταδιακή ανάπτυξη της την σύγκλιση με τα υπόλοιπα κράτη-μέλη της Ένωσης.

Η ιστορική αναδρομή που επιχειρείται λαμβάνει ως σημείο αφετηρίας τα Μεσογειακά Ολοκληρωμένα Προγράμματα στα οποία συμμετείχε η Ελλάδα από το 1985- έως το 1988 και αποτελούν τον πρόδρομο των Κ.Π.Σ. καθώς μέσω αυτών δρομολογήθηκε για πρώτη φορά μια συντονισμένη στρατηγική οικονομικής σύγκλισης μεταξύ των κρατών- μελών της Ε.Ε.

Το 1989 τα Μ.Ο.Π. διαδέχεται το Α' Κ.Π.Σ, γνωστό και ως Πακέτο Ντελόρ, το οποίο κατανείμει τους πόρους των διαρθρωτικών ταμείων στήριξης στοχευμένα σε τομεακούς και περιφερειακούς επιχειρησιακούς άξονες. Η αναπτυξιακή πολιτική που προωθείται μέσω αυτών των αξόνων αποτελεί σημείο αναφοράς για το κάθε Κ.Π.Σ. που θα ακολουθήσει στην συνέχεια.

Το Β'Κ.Π.Σ. ή Β' Πακέτο Ντελόρ με χρονική διάρκεια από το 1994-1999 υιοθετεί αυτούσιους τους βασικούς άξονες του Α' Κ.Π.Σ. θέτοντας ταυτόχρονα και νέους αναπτυξιακούς στόχους. Το συγκεκριμένο πακέτο συμπίπτει χρονικά με την προσπάθεια ένταξης της Ελλάδας στην Οικονομική Νομισματική Ένωση (Ο.Ν.Ε.) και συνδράμει σημαντικά στην υλοποίηση μεγάλων αναπτυξιακών έργων.

Το 2000 μπαίνει σε τροχιά το Γ' Κ.Π.Σ το οποίο βασίζεται στα ήδη υλοποιημένα έργα των προηγούμενων Κ.Π.Σ. ενώ στοχεύει ακόμα σε μεγάλα έργα υποδομής σε τομείς κλειδιά της ελληνικής οικονομίας όπως η αγροτική πολιτική, ο τουρισμός και η ναυτιλία. Στην ίδια χρονική περίοδο, χάρη στις υποδομές για την διοργάνωση των Ολυμπιακών Αγώνων, που χρηματοδοτηθούν κατά κόρον από το Β' και το Γ' Κ.Π.Σ, η ελληνική οικονομία παρουσίασε έναν αλματώδη πλην όμως πρόσκαιρο ρυθμό ανάπτυξης.

Από το 2007 και με ορίζοντα ολοκλήρωσης το 2013, υλοποιείται στην χώρα το Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς (Ε.Σ.Π.Α.), το οποίο είναι το τέταρτο και τελευταίο Κ.Π.Σ. σύμφωνα με τα έως τώρα δεδομένα. Σε αυτό δίνεται έμφαση σε νέους αναπτυξιακούς άξονες που αφορούν κυρίως στην αύξηση μεγεθών όπως η παραγωγικότητα, η απασχόληση, το βιοτικό επίπεδο και η ενίσχυση της επιχειρηματικότητας.

Η συμβολή των Κ.Π.Σ. στην ελληνική οικονομία και ανάπτυξη έχει αποτυπωθεί σε μία εκτενέστατη βιβλιογραφία και αρθρογραφία. Ωστόσο, μία αναπαραγωγή της ευρύτατης αυτής συζήτησης υπερβαίνει τόσο τις δυνατότητες όσο και τους στόχους αυτής της εργασίας. Συνεπώς, μετά από προσεκτική εξέταση, επιλέχθηκαν επίσημες πηγές για την ανάδειξη των προγραμματικών στόχων των Κ.Π.Σ. αλλά και την κατάδειξη της απόκλισης από αυτούς.

Η καθοδήγηση για την επιλογή των πηγών και των πληροφοριών που διατίθενται στην πτυχιακή αυτή εργασία προέρχεται από τον επιβλέποντα καθηγητή Ευάγγελο Ταλιούρη.

1 Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

Το 1945 ο Winston Churchill¹ είδε και περιέγραψε τον Ευρωπαϊκό χώρο ως νεκροτομείο διαιρεμένο σε πολλά κομμάτια εξαιτίας της επέλασης του Β' Παγκοσμίου πολέμου . Η Ευρώπη, έπρεπε να ξεφύγει από αυτή την ανελήγη αιματοχυσία, και να βρει ένα τρόπο διαφυγής και συμβιβασμού. Έτσι, ένα χρόνο μετά, η πρόταση «θεραπεία» διατυπώθηκε στην ομιλία τις Ζυρίχης ως « ... να αναδημιουργήσουμε την Ευρωπαϊκή Οικογένεια... και να της εξασφαλίσουμε μια δομή μέσα στην οποία μπορεί να ζήσει με ειρήνη, ασφάλεια και ελευθερία... ένα είδος Ηνωμένων Πολιτειών της Ευρώπης». (Μούσης, 2008)

Η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι μια ιδιότυπη μορφή οικονομικής και πολιτικής συνεργασίας μεταξύ 27 ευρωπαϊκών χωρών. Εδώ και μισό αιώνα μάς προσφέρει ειρήνη, σταθερότητα και ευημερία, συμβάλλει στη βελτίωση του βιοτικού μας επιπέδου, δημιούργησε ένα κοινό ευρωπαϊκό νόμισμα και οικοδόμησε μια ενιαία ευρωπαϊκή αγορά όπου οι πολίτες, τα αγαθά, οι υπηρεσίες και τα κεφάλαια κυκλοφορούν μεταξύ των κρατών μελών ελεύθερα όπως στο εσωτερικό μίας χώρας. (<http://europa.eu/>)

Η Ευρωπαϊκή Κοινότητα Άνθρακα και Χάλυβα² με την συνθήκη Ε.Κ.Α.Χ.³ ξεκίνησε με έξι ιδρυτικά κράτη το 1950, τη Γαλλία, τη Γερμανία, την Ιταλία, την Ολλανδία, το Βέλγιο, το Λουξεμβούργο που είχαν τον ρόλο του τυφλοπόντικα. Τραβούσαν έναν δρόμο που δεν ήξεραν που θα οδηγήσει. Άλλα κράτη της ηπείρου δεν ήθελαν να ακολουθήσουν, άλλα δεν μπορούσαν και άλλα υποδείκνυαν άλλο δρόμο. Η Συνθήκη αποτέλεσε το υπόβαθρο για την επέκταση της συνεργασίας τους και σε άλλους τομείς με την υπογραφή της συνθήκης της Ρώμης το 1957, ιδρύοντας της Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα⁴ (Ε.Ο.Κ.). (<http://europa.eu/>)

Σύμφωνα με την συνθήκη της Ρώμης, η αποστολή της Κοινότητας ήταν η επίτευξη της μίας κοινής αγοράς, η οποία προάγει την αρμονική ανάπτυξη των οικονομικών δραστηριοτήτων στο σύνολο της Κοινότητας. Τα κράτη μέλη πλέον έχουν καθιερώσει τις τέσσερις βασικές ελευθερίες που προϋπέθετε η κοινή αγορά : α. την ελευθερία κυκλοφορίας των αγαθών, χάρη στην εξάλειψη όλων των εμποδίων του εμπορίου· β. την ελευθερία

κυκλοφορίας των μισθωτών και μη μισθωτών εργαζομένων, χάρη στην κατάργηση όλων των περιορισμών στην είσοδο και στην διαμονή τους σε άλλα κράτη μέλη· γ. την ελευθερία εγκατάστασης προσώπων και εταιριών στο έδαφος οποιουδήποτε κράτους μέλους και της παροχής υπηρεσιών από αυτούς στο κράτος υποδοχής· και δ. την ελευθερία διακίνησης κεφαλαίων για προσωπικούς ή επιχειρηματικούς λόγους. (Μούσης.2008, Ευρωπαϊκή Ένωση.2008).

Το 1973 η Δανία, το Ηνωμένο Βασίλειο και η Ιρλανδία εισχωρούν στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα. Με την διεύρυνση αυτή δημιουργήθηκε η ανάγκη της για περιφερειακή πολιτική και έτσι δημιουργήθηκε το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης⁵ (Ε.Τ.Π.Α.) .Δέκατο μέλος της Ε.Κ. το 1981 ήταν η Ελλάδα με αίτηση που είχε υποβάλλει για την ένταξη της το 1977. Το 1985, εισχωρούν η Πορτογαλία και η Ισπανία και ένα χρόνο μετά το 1986 κατατέθηκε από την Επιτροπή στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο η Λευκή Βίβλος για την ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς. Το πρόγραμμα της Λευκή Βίβλου έγινε αποδεκτό και το ενιαίο πλαίσιο που προτάθηκε για την τροποποίηση της Συνθήκης Ε.Ο.Κ. και για την πολιτική συνεργασία οριστικοποιήθηκε ως « Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη⁶». Η πράξη αυτή κατάφερε να επιτύχει σημαντικές μεταρρυθμίσεις στη διαδικασία λήψης των αποφάσεων, κατέργησε τα τεχνικά εμπόδια των συναλλαγών ώστε να δημιουργηθεί η ενιαία αγορά, και έπαιξε σημαντικό ρόλο σε πολλές κοινές πολιτικές. (Μούσης.2008, Μαραβέγιας.2004, <http://europa.eu/>)

Ορόσημο στην ιστορία της Ε.Ε. αποτελεί η συνθήκη του Μάαστριχτ ή διαφορετικά συνθήκη της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Σ.Ε.Ε.), που υπογράφηκε το 1992 στην Ολλανδία. Η συνθήκη χωρίζεται σε τρεις πυλώνες. Ο πρώτος πυλώνας αποτελείτο από την Ευρωπαϊκή Κοινότητα όπου τα κράτη μέλη λαμβάνουν από κοινού αποφάσεις μέσω των κοινοτικών οργάνων, ο δεύτερος πυλώνας καθιέρωσε την κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφαλείας (Κ.Ε.Π.Π.Α.) και ο τρίτος πυλώνας αφορούσε την συνεργασία των κρατών μελών στους τομείς δικαιοσύνης και εσωτερικών υποθέσεων. Σύμφωνα με τη συνθήκη, η «Ευρωπαϊκή Κοινότητα» μετονομάζεται σε «Ευρωπαϊκή Ένωση». Επίσης, με την συνθήκη τέθηκε σε εφαρμογή η ολοκλήρωση της ενιαίας αγοράς όπου πραγματοποιήθηκε με την οικονομική

και νομισματική ένωση (Ο.Ν.Ε.). Η Ο.Ν.Ε. κατόρθωσε μέσα από χρονοβόρες διαδικασίες την επίτευξη ενός ενιαίου νομίσματος για τα κράτη μέλη, το οποίο θεσπίστηκε το 1999 και κυκλοφόρησε στις εθνικές αγορές στις 1-1-2002 και το οποίο ήταν απαραίτητο εφόδιο για την διατήρηση της κοινής αγοράς. Στην ευρωζώνη είναι μέχρι σήμερα 17 κράτη μέλη (Αυστρία, Βέλγιο, Κύπρος, Εσθονία, Φιλανδία, Γαλλία, Ισπανία, Ιταλία, Πορτογαλία, Ελλάδα, Εσθονία, Γερμανία, Ιρλανδία, Λουξεμβούργο, Σλοβακία, Σλοβενία, Ολλανδία).

Η Αυστρία, η Φιλανδία και η Σουηδία γίνονται μέλη της Ε.Ε. το 1995. Την ίδια χρονιά μπαίνει σε ισχύ η συμφωνία του Σέγκεν και ενσωματώνεται στην συνθήκη του Άμστερνταμ το 1997. Σύμφωνα με την συμφωνία καταργείται ο έλεγχος διαβατηρίων στα σύνορα των κρατών μελών, αρχικά για ορισμένα κράτη, σήμερα πλέον δεν υπάρχουν σύνορα για τους πολίτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης επιδεικνύοντας μόνο την αστυνομική ταυτότητα με λατινικούς χαρακτήρες. Το 2004, εισάγονται δέκα νέα κράτη μέλη τα οποία είναι η Τσέχικη Δημοκρατία, η Πολωνία, η Κύπρος, η Μάλτα, η Λετονία, η Εσθονία, η Λιθουανία, η Ουγγαρία, η Σλοβενία και η Σλοβακία. Η Ευρωπαϊκή Ένωση διαμορφώνεται μέχρι σήμερα με 27 κράτη μέλη, με την ένταξη της Ρουμανίας και της Βουλγαρίας το 2007. (<http://europa.eu/>)

2 ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΑ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

Η ανάγκη δημιουργίας μιας Περιφερειακής πολιτικής, δημιουργήθηκε μέσα από τις ανισότητες των κρατών μελών που εισέρχονταν ανά διαστήματα στην Ε.Ε. Η Περιφερειακή πολιτική στόχευε στην οικονομική και κοινωνική συνοχή μέσα από την αρμονική ανάπτυξη του συνόλου των κρατών μελών της Κοινότητας, με κύριο στόχο την μείωση της απόστασης μεταξύ των διαφόρων περιφερειών της και την ανάπτυξη των λιγότερο ευνοημένων περιφερειών. Η πρώτη εφαρμογή περιφερειακής πολιτικής ξεκίνησε το 1975 με το Ε.Τ.Π.Α. το οποίο χρηματοδοτούσε έργα και ενέργειες των κρατών μελών χωρίς ωστόσο να μπορεί να λειτουργήσει αυτόνομα, μέχρι το 1984 όπου ο ρόλος του διαφοροποιείται και μπορεί να σχεδιάζει, να χρηματοδοτεί, και να κατευθύνει προγράμματα περιφερειακής ανάπτυξης και να εγκρίνει τα εθνικά προγράμματα των κρατών μελών. Έπειτα εμφανίζεται και στη κοινοτική περιφερειακή πολιτική η έννοια της ενδογενούς ανάπτυξης των τοπικών οικονομιών των περιφερειών. Το διάστημα 1985-1988, ξεκίνησε η εφαρμογή των Μεσογειακών Ολοκληρωμένων Προγραμμάτων στην Ελλάδα, την Ν. Γαλλία και την Ιταλία. Αποτέλεσαν την πιο σημαντική κοινοτική ενέργεια για την περιφερειακή ανάπτυξη με την αντίστοιχη χρηματοδότηση. Τα Μ.Ο.Π. στόχευαν σε μια ολοκληρωμένη προσπάθεια για την ανάπτυξη των λιγότερο ανεπτυγμένων περιφερειών της Ε.Κ. ώστε οι ελληνικές, ιταλικές και νότιες γαλλικές περιφέρειες αλλά και τα δύο νέα κράτη μέλη, η Ισπανία και η Πορτογαλία, να μπορέσουν να συγκλίνουν με τις χώρες του Βορρά (Μαραβέγιας, 2004)

Η Ελλάδα υπέβαλλε το 1982 Μνημόνιο το οποίο εγκρίθηκε μέσω των Μ.Ο.Π. το 1985, με βásiμο και αποδεκτό μόνο το αίτημα της παροχής οικονομικής ενίσχυσης για την αναδιάρθρωση της ελληνικής οικονομίας, το οποίο όμως ήταν ζωτικής σημασίας για την αναπτυξιακή πολιτική της χώρας. Τα Μ.Ο.Π. για την Ελλάδα χωρίστηκαν σε έξι περιφερειακές ζώνες και ένα έβδομο θεματικό Μ.Ο.Π. Πληροφορικής. Τα προγράμματα αφορούσαν τις περιφέρειες Αττικής, Ανατολικής Κεντρικής Ελλάδος, Δυτικής Ελλάδος και Πελοποννήσου, Μακεδονίας και Θράκης, Κρήτης, Νήσων Αιγαίου Πελάγους και περιελάμβαναν διαρθρωτικά μέτρα για την γεωργία,

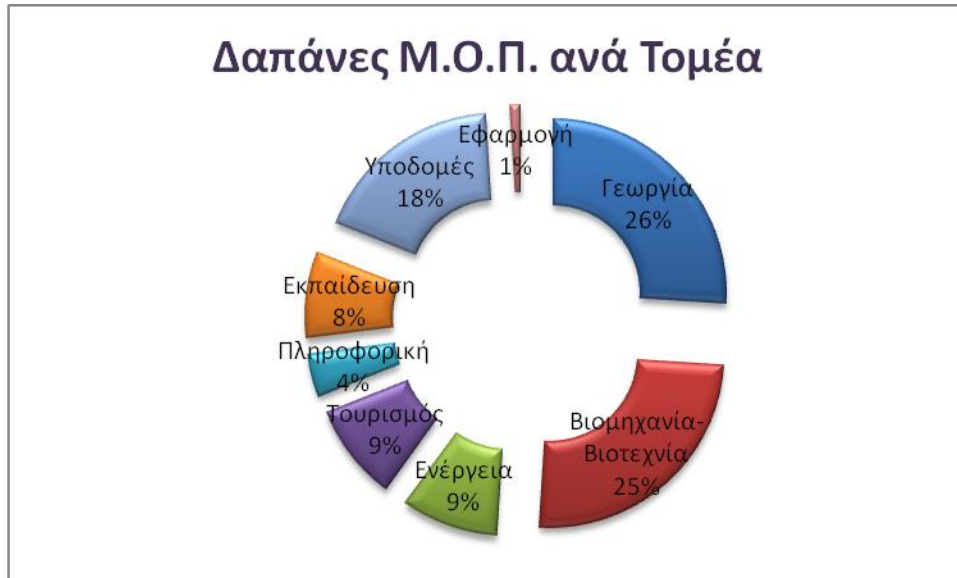
την αλιεία, την βιομηχανία και την βιοτεχνία, τις υπηρεσίες και την αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού. Τα μέτρα αυτά έδωσαν τις βάσεις ώστε να ξεκινήσουν βασικά έργα υποδομής στις επαρχιακές πόλεις και την πρωτεύουσα, να ιδρυθούν μικρομεσαίες επιχειρήσεις, να εκσυγχρονιστούν οι γεωργικές επιχειρήσεις κ.α. Η χώρα όμως δεν μπόρεσε να απορροφήσει το 100% των πόρων που δόθηκαν λόγω καθυστερήσεων, δυσκολιών εφαρμογής των προγραμμάτων από την Ελληνική Δημόσια Διοίκηση, και γενικά εξαιτίας της μειωμένης αποτελεσματικότητας λόγω του κρατικού συγκεντρωτισμού στην προετοιμασία και εφαρμογή των προγραμμάτων. Τέλος, οι πόροι των Μ.Ο.Π. δεν χρησιμοποιήθηκαν συμπληρωματικά με τα άλλα εθνικά περιφερειακά προγράμματα, αλλά πολλές φορές υποκατέστησαν τους εθνικούς πόρους . Τα κεφάλαια που δεν απορροφήθηκαν από την χώρα, αποφασίστηκε από την Ευρωπαϊκή Κοινότητα και την Ελληνική Κυβέρνηση να ενσωματωθούν στο Α' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης.

Παρακάτω βλέπουμε το συνολικό προϋπολογισμό των Μ.Ο.Π. και τι ποσοστό αυτών διανεμήθηκε στον κάθε τομέα ανάπτυξης στο σύνολο των περιφερειών.

Εικόνα 1

Πηγή : <http://www.hellaskps.gr>

Εικόνα 2

Πηγή : Μπρούνης,2006

Τα Μεσογειακά Ολοκληρωμένα Προγράμματα μπορούν να θεωρηθούν ως μια πρώτη προσπάθεια άσκησης ουσιαστικής Ευρωπαϊκής Περιφερειακής Πολιτικής. Αποτέλεσαν οδηγό για την μεταρρύθμιση της Ευρωπαϊκής Περιφερειακής Πολιτικής μετά την υπογραφή της Ενιαίας Πράξης. (Μαραβέγιας, 1991).

Ακόμα θα μπορούσαμε να προσθέσουμε ότι τα Μ.Ο.Π. αποκάλυψαν και τις βασικές παθογένειες της ελληνικής δημόσιας διοίκησης που σφράγισαν έκτοτε κάθε εγχείρημα αναπτυξιακής πολιτικής εντός των Κ.Π.Σ.

3 ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΣΤΗΡΙΞΗΣ 1989-1994

Οι ανισότητες ανάμεσα στα κράτη- μέλη της Ε.Ε. εξακολουθούσαν να υπάρχουν. Η συνεχής διεύρυνση της κοινότητας με νέα κράτη δημιουργούσε νέες ανισότητες ανάμεσα τους. Τα κράτη – μέλη που εισέρχονταν ανά διαστήματα στην Ε.Ε. δεν μπορούσαν να παρουσιάσουν τους ίδιους ρυθμούς ανάπτυξης με τα κράτη μέλη που είχαν εισέλθει σε προγενέστερη χρονική στιγμή. Αυτές οι ανισότητες αποτέλεσαν μεγάλο πρόβλημα στην προσπάθεια ενοποίησης σε οικονομικό και πολιτικό επίπεδο, το οποίο έρχεται σε αντίθεση με την διαδικασία της ενοποίησης της εσωτερικής αγοράς. (Μαραβέγιας, 2004).

Αφενός μία πλήρως απελευθερωμένη εσωτερική αγορά χωρίς φραγμούς και περιορισμούς, θα μπορούσε να βελτιώσει τις αναπτυξιακές ικανότητες των λιγότερο ανεπτυγμένων κρατών – μελών και των περιφερειών τους. ωστόσο, ο ανταγωνισμός μεταξύ ανισοβαρών οικονομιών που θα δημιουργούταν θα ήταν δυνατόν να προκαλέσει μείζονα προβλήματα. Τα προβλήματα θα μπορούσαν να ξεπεραστούν εάν η οικονομική τους βάση αποκτούσε νέο και βελτιωμένο υπόβαθρο, που θα βοηθούσε στην ανταγωνιστικότητα τους. Συνεπώς, για να καταφέρουν οι λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες να συγκλίνουν με την πιο ανεπτυγμένες θα έπρεπε να βελτιώσουν τις υποδομές και το ανθρώπινο κεφάλαιο, ώστε να αυξηθεί η συνολική παραγωγικότητα της οικονομίας τους. Επομένως, τα νέα κράτη- μέλη στήριζαν τις προσδοκίες τους για την εύρεση των απαραίτητων πόρων στην χρηματοδότηση της κοινοτικής αλληλεγγύης από την Κοινότητα. (Μαραβέγιας, 2004).

Το 1988 ήταν ένα έτος σταθμός στην διαδικασία-πορεία σύγκλισης των κρατών-μελών. Η πρόταση του προέδρου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Jacques Delors για διπλασιασμό των πόρων των διαρθρωτικών Ταμείων για την επίτευξη της ισορροπίας ανάπτυξης μεταξύ των περιφερειών των χωρών έγινε δεκτή. Αποτέλεσε το πρίσμα για την έγκριση του προγράμματος της Εσωτερικής Αγοράς, που εξετάστηκε τον Φεβρουάριο του 1988. Έπειτα από μερικούς μήνες, τον Ιούνιο του 1988, αποφασίστηκε ο διπλασιασμός των πόρων των διαρθρωτικών Ταμείων (Περιφερειακό, Κοινωνικό, Αγροτικό–

Πολιτισμού) και η αύξηση της χρηματοδοτικής στήριξης των λιγότερο ανεπτυγμένων χωρών και περιφερειών, στο πλαίσιο του Πακέτου Delors. (Μαραβέγιας, 2004).

Οι στόχοι των διαρθρωτικών Ταμείων αναπροσαρμόστηκαν και τέθηκαν νέοι όροι χρηματοδότησης. Οι πέντε στόχοι βασίζονται στην Συνθήκη της Ενιαίας Πράξης, στο άρθρο 130^A και 130^F που αφορά την οικονομική και κοινωνική συνοχή και τη μείωση της απόστασης μεταξύ των διαφόρων περιφερειών. Παρακάτω αναφέρονται οι Στόχοι των Διαρθρωτικών Ταμείων και από που χρηματοδοτούνται :

Στόχος Προτεραιότητα 1 Προώθηση της ανάπτυξης και διαρθρωτική προσαρμογή των περιφερειών που βρίσκονται σε καθυστέρηση.

Ε.Τ.Π.Α., Κοινωνικό και Ε.Α.Τ.Π.Ε. (Αγροτικό) Προσανατολισμού.

Στόχος Προτεραιότητα 2 Αναδιάρθρωση περιφερειών, συνοριακών περιοχών ή τμημάτων περιφερειών που έχουν πληγεί από βιομηχανική παρακμή. – Ε.Τ.Π.Α. και Κοινωνικό Ταμείο.

Στόχος Προτεραιότητα 3 Καταπολέμηση της ανεργίας μακράς διάρκειας. -Κοινωνικό Ταμείο.

Στόχος Προτεραιότητα 4 Διευκόλυνση της επαγγελματικής ένταξης των νέων. – Κοινωνικό Ταμείο.

Στόχος Προτεραιότητα 5 Προοπτική Μεταρρύθμισης της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής : Επιτάχυνση της προσαρμογής των αγροτικών διαρθρώσεων. – Ε.Α.Τ.Π.Ε. (Αγροτικό) Προσανατολισμού.

Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων και όποιο άλλο χρηματοδοτικό μέσο (πχ. κονδύλια για τα Μ.Ο.Π.) συνεργάζονται για την επίτευξη των πιο πάνω στόχων με τα διαρθρωτικά ταμεία. (Μαραβέγιας, 2004).

A' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης

Το 1988 η Ελλάδα υπέβαλλε στην Επιτροπή νέο Σχέδιο Περιφερειακής Ανάπτυξης για τα έτη 1989-1993 το οποίο καθόριζε το συνολικό ποσό των επενδύσεων για την ανάπτυξη της οικονομίας από εθνικούς και κοινοτικούς πόρους. Έτσι, δεσμευόταν ότι θα χρηματοδοτήσει επενδυτικά προγράμματα συγκεκριμένου ύψους. Έπειτα από διαπραγμάτευση, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο των Βρυξελλών ενέκρινε το A'

Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης ή διαφορετικά το πρώτο "Πακέτο Ντελόρ". Το σχέδιο περιελάμβανε προτάσεις για νέες τροποποιήσεις χρηματοδότησης της τότε Ευρωπαϊκής Κοινότητας, περιορισμό δαπανών της κοινής γεωργικής πολιτικής, θέσπιση νέων κανόνων για την εκτέλεση του προϋπολογισμού, τον διπλασιασμό των πόρων των διαρθρωτικών ταμείων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και την δημιουργία του Ταμείου Συνοχής. (Μπρούνης, 2006)

Τα Κ.Π.Σ. περιλαμβάνουν τους άξονες προτεραιότητας, τις μορφές παρέμβασης, το ενδεικτικό σχέδιο χρηματοδότησης στο οποίο καθορίζονται το ύψος των παρεμβάσεων και οι πηγές τους καθώς και η διάρκεια των παρεμβάσεων αυτών. (Ιωακείμιδης, 1997)

Το Ελληνικό Κ.Π.Σ. περιελάμβανε 12 τομεακά και 13 περιφερειακά προγράμματα. Τα κυριότερα τμήματα του προγράμματος βάσει προτεραιότητας των Διαρθρωτικών Ταμείων είναι :

- Άξονας 1. Βελτίωση του επιπέδου της χώρας όσον αφορά τη βασική οικονομική υποδομή (Μεταφορές, Τηλεπικοινωνίες, Ενέργεια, Έρευνα και Τεχνολογία, Περιβάλλον)
- Άξονας 2. Ανάπτυξη πρωτογενούς τομέα και αγροτικής ανάπτυξης.
- Άξονας 3. Μέθοδοι βελτίωσης της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων.
- Άξονας 4. Ανάγκη ισόρροπης και ορθολογικής ανάπτυξης του τουρισμού.
- Άξονας 5. Αξιοποίηση και ανάπτυξη ανθρώπινου δυναμικού.
- Άξονας 6. Ανάπτυξη του εγχώριου δυναμικού των 13 περιφερειών, με στόχο την μείωση των περιφερειακών ανισοτήτων. (Μαραβέγιας, 2004)

Εκτός από τους στόχους που περιελάμβανε το Κ.Π.Σ., η Ευρωπαϊκή Κοινότητα χρηματοδότησε νέες δράσεις της όπως τις «κοινοτικές πρωτοβουλίες» και «νεοτερικές δράσεις» για την εξυπηρέτηση των αναπτυξιακών στόχων. Οι πρωτοβουλίες αυτές ήταν το Interreg, για την ανάπτυξη των παραμεθόριων περιοχών και το Leader, για την ανάπτυξη της υπαίθρου. (Μαραβέγιας, 2004)

Η αναγκαία **τεχνική βοήθεια** για την υλοποίηση των διαφόρων αξόνων προτεραιότητας αποτέλεσε μέρος των διαφόρων μορφών παρέμβασης και χρηματοδοτήθηκε στα πλαίσια των αντίστοιχων προϋπολογισμών. Παρ' όλα αυτά, ορισμένα μέτρα τεχνικής βοήθειας που λήφθηκαν εκτός του πλαισίου των επιμέρους παρεμβάσεων χρηματοδοτήθηκαν από χωριστό

προϋπολογισμό που προβλέφθηκε για το σκοπό αυτό. (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 1990)

Χρηματοδότηση Κ.Π.Σ.

Οι δαπάνες που διατέθηκαν για την υλοποίηση του Κ.Π.Σ ανέρχονται συνολικά σε 13.915 δις ECU τα οποία δόθηκαν από τα Διαρθρωτικά Ταμεία, από την Εθνική Χρηματοδότηση και Δάνεια της Ε.Τ.Ε. Οι δαπάνες κατανεμήθηκαν για την βελτίωση των βασικών υποδομών, την ανάπτυξη του πρωτογενούς τομέα, την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων, την ισόρροπη ανάπτυξη του τουρισμού και τέλος την ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού. (Μαραβέγιας.2004, Μπρούνης.2006)

Στον πίνακα 1 εμφανίζεται το Σχέδιο χρηματοδότησης κατά άξονα και μορφή παρέμβασης Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης 1989- 1993. Οι τιμές είναι σε εκ. ECU.

Αναπτυξιακός Άξονας	Συνολικό Κόστος	Δημόσια Δαπάνη											Κοινοτικά Δάνεια			
		Σύνολο Δημόσιας Δαπάνης	Κοινοτική Συμμετογή								Εθνική Δημόσια Δαπάνη				Ιδιωτική Συμμετογή	
			ΕΠΠΑ	ΕΚΤ	ΕΠΠΕ-Π	Λοιπά(*)	Σύνολο	Κράτος	Περιφέρειες	Άλλοι	Σύνολο	9		10		11
3= 2+12	4	5	6	7	8= 9+10+11	9	10	11	12	13						
Άξονας 1	4.093.514	4.070.540	1.630.597	1.562.000	40.342				28.255	2.439.943					22.974	1.258.300
Άξονας 2	656.300	656.300	339.400	50.000		289.400				316.900						
Άξονας 3	1.197.483	772.983	472.790	254.000	178.790				40.000	300.193	264.193	36.000		424.500		
Άξονας 4	226.417	135.916	84.950	40.000	44.950					50.966	50.966			90.501		
Άξονας 5	929.788	815.988	503.467	43.000	460.467					312.521				113.800	16.500	
Τεχνική Βοήθεια	38.000	38.000	25.000	15.000	10.000					13.000						
Σύνολο Κ.Π.Σ και Τ.Σ.	7.141.502	6.489.727	3.056.204	1.964.000	734.549	289.400			68.255	3.433.523				651.775	1.409.800	

Πίνακας 1

Πηγή : Ευρωπαϊκή Επιτροπή

Αποτελέσματα

Η οικονομική ενίσχυση της Ε.Κ. μέσω των Διαρθρωτικών Ταμείων βοήθησε αρκετά στην σύγκλιση που επιδίωκε η Κοινότητα, και χωρίς την χρηματοδότηση η χώρα δεν θα ήταν σε θέση να επιτύχει αυτά τα αποτελέσματα. Ωστόσο, η χρηματοδότηση και τα τομεακά προγράμματα που είχαν κατατεθεί αντιμετώπισαν λειτουργικές δυσκολίες και δεν ολοκληρώθηκαν όλα.

Όσον αφορά την υποδομή, πραγματοποιήθηκαν έργα μεταφορών, σε οδικό και σιδηροδρομικό δίκτυο. Πραγματοποιήθηκαν έργα εκσυγχρονισμού στο μεγαλύτερο μέρος του οδικού δικτύου, το οποίο φέρνει πιο κοντά τις περιφέρειες. Έξι νέα τρένα αγοράστηκαν, δημιουργήθηκαν νέες γραμμές εκσυγχρονισμένες, με αποτέλεσμα την λιγότερη ρύπανση και την καλύτερη εξυπηρέτηση των επιβατών. Βασικά μέτρα λήφθηκαν στο τομέα των τηλεπικοινωνιών με την εγκατάσταση τηλεφωνικών γραμμών, έτσι ώστε να μπορεί να υπάρχει μια νέα γέφυρα επικοινωνίας που να ενώνει την χώρα με την υπόλοιπη Ευρώπη και τον κόσμο. Δημιουργήθηκαν νέα επαρχιακά νοσοκομεία, με σύγχρονο εξοπλισμό. Το περιβάλλον στηρίχθηκε από την εφαρμογή της ευρωπαϊκής περιβαλλοντικής πολιτικής που αποτελούσε προϋπόθεση για την συγχρηματοδότηση και χάρη στις επενδύσεις βελτιώθηκε η επεξεργασία των αστικών λυμάτων με άμεσο όφελος των Ελλήνων. Με τα σχέδια αναζωογόνησης και διατήρησης ενισχύθηκε το εμπορικό και τουριστικό δυναμικό. Ευνοϊκό για το περιβάλλον και την χώρα είναι ότι το φυσικό αέριο εισήχθη στην Ελλάδα. (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 1997)

Στον τομέα της αξιοποίησης του ανθρώπινου δυναμικού υποστηρίχθηκαν ήδη υπάρχουσες θέσεις εργασίας και δημιουργήθηκαν νέες, έτσι ώστε να ξεκινήσει η καταπολέμηση της ανεργίας. Εξίσου σημαντική είναι η αυξανόμενη συμμετοχή των νέων στην εκπαίδευση και την κατάρτιση, με την βελτίωση του εκπαιδευτικού συστήματος και την κατασκευή νέων σχολικών κτιρίων. Οι οικονομικές δαπάνες για Έρευνα και Ανάπτυξη ενισχύθηκαν, με άμεση αύξηση των ερευνητών στα ερευνητικά προγράμματα. (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 1997)

Οι Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις (Μ.Μ.Ε.) υποστηρίχθηκαν και βελτιώθηκαν βάσει της βελτίωσης των βιομηχανικών ζωνών, υποστηρίχθηκαν επενδυτικά σχέδια δημιουργίας και εκσυγχρονισμού τους και το επίπεδο του εργατικού δυναμικού καλλιεργήθηκε μέσω της εκπαίδευσης. Ο Γεωργικός Τομέας αναπτύχθηκε και αυξήθηκαν σε μεγάλο βαθμό οι εξαγωγές και συγκρατήθηκε η αστυφιλία. Οι αγρότες κατάφεραν να ξεκινήσουν δικές τους εξαγωγές στον συγκεκριμένο τομέα, να διατηρηθούν θέσεις εργασίας και να ληφθούν αντίστοιχα μέτρα για την βοήθεια των νέων αγροτών όσον αφορά τα καιρικά φαινόμενα. Κατά την προσπάθεια επίτευξης ισορροπίας μεταξύ αλιευτικών πόρων και αλιευτικής προσπάθειας, μειώθηκε ο αλιευτικός στόλος ενώ αυξήθηκε η υδατοκαλλιέργεια. (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 1997)

4 ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΣΤΗΡΙΞΗΣ 1994-1999

Το Β΄ Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης (δεύτερο πακέτο Delors), χαρακτηρίστηκε από τα έργα υποδομής, από την προώθηση της οικονομικής ανάπτυξης μέσα από δραστηριότητες και με κυριότερο στόχο την ανάπτυξη της ανταγωνιστικότητας, την αναβάθμιση του περιβάλλοντος και την δημιουργία καλύτερων συνθηκών διαβίωσης στα αστικά κέντρα. Ωστόσο, η χώρα προετοιμάζονταν για την ένταξη της στην Οικονομική και Νομισματική Ένωση καθώς και για την υλοποίηση μεγάλων έργων υποδομής σε ολόκληρη την χώρα. (<http://www.hellaskps.gr/>)

Κατά την περίοδο εφαρμογής του Β΄ Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης, η βελτίωση των συνθηκών της Ελληνικής οικονομίας και τα μέτρα για την επίτευξη μακροοικονομικής σταθερότητας και διαρθρωτικών αλλαγών καθώς και η συμβολή του ιδίου του Β΄ Κ.Π.Σ., δημιούργησαν τις προϋποθέσεις για μεγαλύτερη απόδοση της αναπτυξιακής προσπάθειας της χώρας η οποία συνεχίζεται και κατά την περίοδο 2000-2006 (Γ΄ Κ.Π.Σ.). (<http://www.hellaskps.gr/>)

Στις 13 Ιουλίου 1994 εγκρίθηκε το τελικό Σχέδιο Περιφερειακής Ανάπτυξης (Σ.Π.Α.) από την Επιτροπή, το οποίο περιελάμβανε όλες τις τροποποιήσεις καθώς επίσης και στοιχεία αναγκαία για να καταστεί σύμφωνο με τις διατάξεις των διαρθρωτικών ταμείων. Το Β΄ Κ.Π.Σ. για την περίπτωση της Ελλάδας βασίζεται στο Στόχο 1της συνθήκης της Ε.Ε. για την ανάπτυξη και την διαρθρωτική προσαρμογή των αναπτυξιακά καθυστερημένων περιφερειών. Το σχέδιο περιελάμβανε την περιγραφή των πέντε αναπτυξιακών αξόνων που επελέγησαν, τις παρεμβάσεις που θα τεθούν σε εφαρμογή (ειδικοί στόχοι και κύριοι τύποι μέτρων), λεπτομέρειες παρακολούθησης και αξιολόγησης, τις προβλεπόμενες διατάξεις για την συμμετοχή περιβαλλοντικών αρχών και τις ενδείξεις για τη διαθεσιμότητα των μέσων όσον αφορά την αναγκαία τεχνική βοήθεια για την προετοιμασία, εφαρμογή ή προσαρμογή των σχετικών ενεργειών καθώς και ενδείξεις όσον αφορά την συνδρομή του Ε.Τ.Π.Α., Ε.Κ.Τ., Χ.Μ.Π.Α., Ε.Τ.Ε. και των άλλων χρηματοδοτικών μέσων με το ενδεικτικό σχέδιο χρηματοδότησης. (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 1994)

Οι Βασικοί Αναπτυξιακοί Άξονες περιγράφονται ως εξής :

Άξονας 1. Μείωση του βαθμού περιφερειακότητας και προώθηση της εσωτερικής συνοχής μέσω της ανάπτυξης.

Παρεμβάσεις σε τομείς :

- Μεταφορές : Ανάπτυξη υποδομών εθνικών δικτύων
- Επικοινωνίες : Εκσυγχρονισμός του συνόλου των τηλεπικοινωνιών
- Ταχυδρομικές Υπηρεσίες : Εκσυγχρονισμός, ανάπτυξη και βελτίωση ποιότητας και αποτελεσματικότητας υπηρεσιών.
- Ενέργεια : Ολοκλήρωση έργου εισαγωγής φυσικού αερίου, εξοικονόμηση ενέργειας, ανάπτυξη ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, αύξηση της ικανότητας παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας με καύση λιγνίτη και φυσικού αερίου.

Άξονας 2. Βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης.

Παρεμβάσεις σε τομείς :

- Αστική Ανάπτυξη : εκσυγχρονισμός των δημοσίων υποδομών για τις ιστορικές συνοικίες και για τη διαχείριση των εγκαταλελειμμένων βιομηχανικών χώρων και των περιοχών με υποβαθμισμένο περιβάλλον. Οι ενέργειες αυτές θα εμπλουτισθούν με την εφαρμογή της νέας κοινοτικής πρωτοβουλίας URBAN.
- Υγεία και Κοινωνική Πρόνοια: Βελτίωση ποιότητας παρεχόμενων υγειονομικών υπηρεσιών.
- Περιβάλλον : επιτήρηση του περιβάλλοντος, διαχείριση των υδάτινων πόρων και των αποβλήτων υδάτων, διαχείριση των οικιακών και τοξικών αποβλήτων, διαχείριση των περιβαλλοντικών κινδύνων, μέτρα για την μείωση της ηχορύπανσης στα αστικά κέντρα, διαχείριση του φυσικού περιβάλλοντος, χωροταξία, πολεοδόμηση και βελτίωση της ποιότητας του αέρα.

Άξονας 3. Ανάπτυξη και ανταγωνιστικότητα του οικονομικού ιστού

Παρεμβάσεις σε τομείς :

- Βιομηχανία και Υπηρεσίες : Αύξηση ανταγωνιστικότητας, ανάπτυξη βιομηχανικού τομέα
- Έρευνα και Τεχνολογία : Ενίσχυση τεχνικού και οικονομικού δυναμικού της χώρας

- Τουρισμός και Πολιτισμός : Αξιοποίηση πολιτισμικής κληρονομιάς, διατήρηση ή αύξηση του τουρισμού, τόνωση της οικονομικής δραστηριότητας.
- Γεωργία και Αγροτική Ανάπτυξη: βελτίωση της ανταγωνιστικότητας, εκσυγχρονισμός των γεωργικών διαρθρώσεων και αγροτική ανάπτυξη.
- Αλιεία : Εκσυγχρονισμός βιομηχανίας μεταποίησης, δημιουργία δικτύων εμπορίας, βελτίωση διαχείρισης πόρων αλιείας.

Άξονας 4. Ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού και προώθηση της εργασίας

- Εκπαίδευση και αρχική επαγγελματική κατάρτιση : Αύξηση δημοσίων δαπανών, εκσυγχρονισμός εκπαιδευτικού συστήματος, δυνατότητα πρόσβασης στην εκπαίδευση για νέους, βελτίωση υποδομών, εκπαίδευση- επαγγελματικής κατάρτισης, πρόγραμμα “Youthstart” της Λευκής Βίβλου για την ανάπτυξη, ανταγωνιστικότητα και την απασχόληση για νέους

Άξονας 5. Μείωση των περιφερειακών ανισοτήτων και άρση της απομόνωσης των νησιωτικών περιοχών.

Κοινοί τομείς παρέμβασης είναι η ποιοτική ανάπτυξη του τουρισμού, η αξιοποίηση του ανθρωπίνου δυναμικού, η αγροτική ανάπτυξη, η βελτίωση του περιβάλλοντος και της ποιότητας ζωής στις δεκατρείς περιφέρειες που είναι χωρισμένη η χώρα. Η Ανατολική Μακεδονία και Θράκη, η Κεντρική Μακεδονία, η Δυτική Μακεδονία, η Ήπειρος, η Θεσσαλία, τα Ιόνια νησιά, η Δυτική Ελλάδα, η Στερεά Ελλάδα, η Αττική, η Πελοπόννησος, το Βόρειο και Νότιο Αιγαίο και η Κρήτη. Αφορούν στην ποιοτική ανάπτυξη του τουρισμού, την αξιοποίηση του ανθρωπίνου δυναμικού, την αγροτική ανάπτυξη, την βελτίωση του περιβάλλοντος και της ποιότητας ζωής. Ωστόσο, η κάθε περιφέρεια ποικίλει στους τομείς παρέμβασης όπως παραδείγματος χάριν η Αττική, που αποτελεί αστικό κέντρο, δεν θα έχει τις ίδιες ανάγκες με την Ανατολική Μακεδονία ή τα Ιόνια νησιά. (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 1994)

Η κύρια ενέργεια που πρόκειται να χρηματοδοτηθεί στο πλαίσιο της τεχνικής βοήθειας σε επίπεδο Κ.Π.Σ. αφορά τη δημιουργία αποτελεσματικών μηχανισμών παρακολούθησης που αποτελούν τη βασική προϋπόθεση για την επιτυχία του Κ.Π.Σ. (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 1994)

Οι σημαντικότερες Κοινοτικές Πρωτοβουλίες⁷ για την παρούσα χρονική περίοδο με χρηματοδότηση από τα Διαρθρωτικά Ταμεία ήταν (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 1997):

- INTERREG II
- LEADER II: τοπική ανάπτυξη στις αγροτικές περιοχές.
- APASXOLHSH, με τέσσερα σκέλη (NOW, YOUTHSTART, HORIZON και INTEGRA).

Η προστασία του περιβάλλοντος κατά τη διάρκεια υλοποίησης του Β' Κ.Π.Σ. έπαιξε ίσως τον πιο σημαντικό ρόλο, διότι όλο το Κ.Π.Σ. και τα έργα που περιελάμβανε βασίζονταν στην αξιολόγηση των ρύπων ως προς τις επιπτώσεις τους στο περιβάλλον. Στα κριτήρια επιλογής των έργων περιλήφθηκαν κριτήρια για την τήρηση της περιβαλλοντικής νομοθεσίας. Το 1998 τέθηκε σε εφαρμογή η διαδικασία Cardiff η οποία ορίζεται από το άρθρο 6 της Ε.Κ. όπου αναφέρεται ως εξής *"Το υψηλό επίπεδο προστασίας του περιβάλλοντος και η βελτίωση της ποιότητάς του πρέπει να ενσωματώνονται στις πολιτικές της Ένωσης και να διασφαλίζονται σύμφωνα με την αρχή της αειφόρου ανάπτυξης."* (<http://www.moa.gov.cy/moa/agriculture.nsf/0/04d327e3aeaea22dc22573b100627691?OpenDocument&ExpandSection=8>). Με τη διαδικασία αυτή το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο πήρε ένα σημαντικό βήμα για την προώθηση της πρακτικής εφαρμογής του άρθρου 6, με το να ζητήσει από τα διάφορα Συμβούλια να ετοιμάσουν στρατηγικές και προγράμματα για την ενσωμάτωση των περιβαλλοντικών πτυχών στις πολιτικές τους, αρχίζοντας από την ενέργεια, τις μεταφορές, και τη γεωργία. Η διαδικασία καλύπτει σήμερα εννέα τομείς (πέραν από τους τομείς των μεταφορών, γεωργίας και ενέργειας) : της βιομηχανίας, της εσωτερικής αγοράς, της ανάπτυξης, της αλιείας, των γενικών υποθέσεων και των οικονομικών και χρηματοδοτικών θεμάτων. Οι τομείς αυτοί έχουν ήδη υιοθετήσει στρατηγικές ενσωμάτωσης. (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 1994 , 1998, <http://www.moa.gov.cy>)

Αξίζει να αναφέρουμε ότι είχε συγκροτηθεί επιτροπή παρακολούθησης, η οποία παρακολουθούσε τις διάφορες παρεμβάσεις, αξιολογούσε, προσαρμόζε το σχέδιο στις αντίστοιχες συνθήκες, και σύμφωνα με τις εκτιμήσεις σύντασε τις ετήσιες εκθέσεις που προβλέπονταν από τον νόμο. Τα δεδομένα που συλλέγονταν από την επιτροπή παρακολούθησης, ελέγχονταν από ανεξάρτητο εμπειρογνώμονα ώστε να

εκτιμάται η επίτευξη των στόχων, οι τυχόν αποκλίσεις και υπολογίζονταν τα αναμενόμενα αποτελέσματα παρέμβασης. (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 1994)

Χρηματοδότηση Κ.Π.Σ.

Το σχέδιο χρηματοδότησης για το Β΄ Κ.Π.Σ άντλησε πόρους από τα Διαρθρωτικά Ταμεία, το Ταμείο Συνοχής, την Εθνική Δημόσια Δαπάνη, από Ιδιωτικά Κεφάλαια και την Ε.Τ.Ε. Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζεται το ενδεικτικό πρόγραμμα χρηματοδότησης ανά άξονα και μορφή παρέμβασης για τα έτη 1994-1999. Το συνολικό ποσό που διατέθηκε για την υλοποίηση του συγκεκριμένου Κ.Π.Σ. ανήλθε στα 21.049 εκ. ECU (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 1994, Ιωακειμίδης, 1998)

Ανταπτυξιακός Άξονας	Συνολικό Κόστος	Δημόσια Δαπάνη													ΕΤΕ
		Σύνολο Δημόσιας Δαπάνης	Κοινοτική Συμμετοχή					Εθνική Δημόσια Δαπάνη					Ιδιωτική Συμμετοχή		
			ΕΠΠΑ	ΕΚΤ	ΕΓΓΠΕ-Π	ΧΜΠΑ	ΤΣ	Σύνολο	Κράτος	Περιφέρεια	Άλλοι				
	1=2+13	2=3+9	4	5	6	7	8	9=10+11+12	10	11	12	13	14		
Άξονας 1	8272,2	4891,7	2699,5	37,6				2154,6	1754,7		399,9	3380,5	1190,0		
Άξονας 2	2690,9	2549,1	1436,8	20,0				1092,3	1092,3			141,8	683,0		
Άξονας 3	7526,1	4065,4	1210,2	75,1	1269,0	130,0		1381,1	1381,1			3460,7	90,0		
Άξονας 4	3716,3	3488,9	377,0	2179,3				932,6	932,6			227,4	30,0		
Άξονας 5	7515,8	6054,8	3766	248,5	531,0			1509,3	1509,3			1461,0	375,0		
Σύνολο Κ.Π.Σ.	29721,3	21049,9	9489,5	2650,5	1800	130		7069,9	6670		399,9	8671,4	2368		
Ταμείο Συνοχής (*)	3061,2	3061,2	2602				2602,0	459,2	459,2						
Σύνολο Κ.Π.Σ και Τ.Σ.	32782,5	24111,1	9489,5	2560,5	1800	130	2602,0	7529,1	7129,2		399,9	8671,4	2368		

Πίνακας 2

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 1994

Την εφαρμογή του Β' Κ.Π.Σ. δυσχέρανε μια σειρά προβλημάτων και δυσλειτουργιών που αφορούσαν τους μηχανισμούς διαχείρισης και υλοποίησης, οι οποίοι δεν ήταν επαρκείς για να αντιμετωπίσουν μια αυξημένη κλίμακα παρεμβάσεων. Για τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας της εφαρμογής του 2ου Κ.Π.Σ. μια σειρά θεσμικών και οργανωτικών μέτρων ελήφθησαν από τις Ελληνικές αρχές, εκ των οποίων τα σημαντικότερα ήταν η διαίρεση της ελληνικής περιφέρειας σε νομαρχίες (1994) και το σχέδιο Καποδίστριας (1998) για την αναδιοργάνωση των δήμων σε πιο αυτόνομα και ευέλικτα μεγέθη. Κατά την περίοδο προγραμματισμού του 3ου Κ.Π.Σ. θα ενταθεί η προσπάθεια και θα δοθεί ιδιαίτερη έμφαση στην περαιτέρω βελτίωση των μηχανισμών διαχείρισης, παρακολούθησης και υλοποίησης. (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2001)

5 ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΣΤΗΡΙΞΗΣ 2000-2006

Την περίοδο 2000- 2006 έλαβε χώρα το Γ' Κ.Π.Σ. που διαδέχτηκε τις προσπάθειες για την ανάπτυξη των περιφερειών του ελληνικού κράτους από το προηγούμενο Κ.Π.Σ 1994- 1999. Η Ελλάδα ενισχύεται με σημαντικούς πόρους από τα Διαρθρωτικά Ταμεία της Ευρωπαϊκής Ένωσης στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Περιφερειακής Πολιτικής. Οι πόροι αυτοί δημιουργούν τις προϋποθέσεις για υψηλότερη μακροπρόθεσμη ανάπτυξη, οδηγούν σε πραγματική σύγκλιση με τις υπόλοιπες οικονομίες των κρατών μελών και συμβάλλουν στην αντιμετώπιση των βασικών ελλείψεων της οικονομικής και κοινωνικής ζωής, κυρίως στους τομείς των υποδομών, της ανάπτυξης των ανθρωπίνων πόρων και της παραγωγικότητας. Τα προαναφερόμενα υλοποιούνται μέσα από το Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης, τις Κοινοτικές Πρωτοβουλίες και το Ταμείο Συνοχής. (<http://www.hellaskps.gr>)

Η κατάρτιση και η υλοποίηση του συγκεκριμένου Κ.Π.Σ. σχεδιάζεται βάσει του Στόχου 1 και πραγματοποιείται μέσα από 25 Επιχειρησιακά Προγράμματα και 4 Κοινοτικές Πρωτοβουλίες που συγχρηματοδοτούνται από τα Διαρθρωτικά Ταμεία. Τα 25 Επιχειρησιακά Προγράμματα διαχωρίζονται σε 11 Τομεακά Επιχειρησιακά Προγράμματα που αφορούν εθνικές τομεακές πολιτικές, σε 13 Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα (Π.Ε.Π.), ένα για κάθε περιφέρεια και 1 Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Τεχνικής βοήθειας που στοχεύει στην ενδυνάμωση του συστήματος διαχείρισης, παρακολούθησης και ελέγχου του Κ.Π.Σ και των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων. (<http://www.hellaskps.gr>)

Οι Άξονες Προτεραιότητας βάσει του Στόχου 1 της Ε.Ε. περιλαμβάνουν τα έντεκα Τομεακά Επιχειρησιακά προγράμματα που εκπροσωπούν σημαντικούς τομείς της οικονομικής και κοινωνικής ζωής, όπως :

Α.π. 1 : Ανάπτυξη των Ανθρωπίνων Πόρων

Παρεμβάσεις σε τομείς :

- **Εκπαίδευση** : Εκσυγχρονισμός του εκπαιδευτικού συστήματος και βελτίωση των υποδομών

- Απασχόληση και επαγγελματική κατάρτιση : Μείωση και πρόληψη της ανεργίας, ίσες ευκαιρίες αντρών- γυναικών, ποιοτική κατάρτιση, προσαρμοσμένη στις ανάγκες της αγοράς εργασίας.

Α.π. 2 : Βασική Υποδομή

Παρεμβάσεις σε τομείς :

- Δρόμοι, λιμάνια, αστική ανάπτυξη και
- Σιδηρόδρομοι, αεροδρόμια, αστικές συγκοινωνίες : Δύο προγράμματα που βοηθούν στην ολοκλήρωση της ένταξης της χώρας στο Διευρωπαϊκό Δίκτυο Μεταφορών, τη μείωση των επιπτώσεων από την περιφερειακή της θέση στην Ε.Ε. και το μεγαλύτερο άνοιγμα της προς την Ανατολική Ευρώπη και τα Βαλκάνια, καθώς και τον περιορισμό της κυκλοφοριακής συμφόρησης, λαμβάνοντας υπόψη το περιβάλλον.

Α.π. 3 : Ανταγωνιστικότητα

Ενίσχυση των υπαρχουσών επιχειρήσεων και προώθηση της δημιουργίας νέων επιχειρήσεων μέσα από νέα χρηματοδοτικά προγράμματα, βελτίωση της τουριστικής προσφοράς, επέκταση του ενεργειακού δικτύου και διαφοροποίηση των ενεργειακών πηγών.

Α.π. 4 : Παραγωγικοί Τομείς

Παρεμβάσεις σε τομείς :

- Αγροτική ανάπτυξη : Ενισχύσεις στις αγροτικές εκμεταλλεύσεις, στις δραστηριότητες μεταποίησης και διάθεσης στην αγορά με στόχο τον εκσυγχρονισμό της γεωργίας, με σεβασμό στο φυσικό περιβάλλον και την βελτίωση της οικονομίας χάρη σε ολοκληρωμένες δράσεις τοπικής ανάπτυξης.
- Αλιεία : Εκσυγχρονισμός του στόλου και του εξοπλισμού και εξορθολογισμός της παραγωγής, λαμβάνοντας υπόψη της προστασία των αλιευτικών πόρων και του περιβάλλοντος.

Α.π. 5 : Βελτίωση Ποιότητας Ζωής

Παρεμβάσεις σε τομείς :

- Υγεία και Κοινωνική Πρόνοια : Αναδιάρθρωση των υπηρεσιών υγείας, κατάρτιση του προσωπικού, μεταρρύθμιση του τομέα της πνευματικής υγείας.

- Περιβάλλον : Διασφάλιση της ορθολογικής διαχείρισης των περιβαλλοντικών πόρων. Προσαρμογή στις ευρωπαϊκές προδιαγραφές σε ότι αφορά το πόσιμο νερό, τα λύματα και τα απόβλητα. Περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση και παιδεία.
- Πολιτισμός : Αξιοποίηση της πολιτισμικής κληρονομιάς και προώθηση του σύγχρονου πολιτισμού.

Α.Π. 6 : Κοινωνία της Πληροφορίας

Προώθηση των τεχνολογιών της πληροφορίας στις δημόσιες υπηρεσίες, τα σχολεία, τις τοπικές εταιρίες παροχής υπηρεσιών και ανάπτυξη των συνδέσεων υψηλής ταχύτητας. (<http://www.hellaskps.gr>)

Α.Π. 7 : Ανάπτυξη των Περιφερειών

Τα 13 Περιφερειακά προγράμματα προορίζονταν για τις περιφέρειες Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης, Κεντρικής Μακεδονίας, Δυτικής Μακεδονίας, Ηπείρου, Θεσσαλίας, Ιόνιων Νήσων, Δυτικής Ελλάδας, Στερεάς Ελλάδας, Αττικής, Πελοποννήσου, Βορείου Αιγαίου, Νοτίου Αιγαίου και Κρήτης και είχαν καταρτιστεί αποτελώντας αντικείμενο ενός περιφερειακού αναπτυξιακού προγράμματος το οποίο αξιοποιούσε όλα τα τοπικά πλεονεκτήματα της κάθε περιφέρειας. (<http://www.hellaskps.gr/>)

Το σημείο τομής των δεκατριών προγραμμάτων ήταν η ενίσχυση της δυνατότητας των περιφερειακών και τοπικών αρχών να εφαρμόσουν ένα πλήρες φάσμα δράσεων οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης, που περιλαμβάνει έργα υποδομής, στήριξη ανταγωνιστικότητας μικρομεσαίων επιχειρήσεων, έρευνα, ανάπτυξη και καινοτομία των ανθρώπινων πόρων και της δημιουργίας τοπικών θέσεων εργασίας ή και ακόμα της διαχείρισης του περιβάλλοντος. Οι δράσεις προς όφελος των απομονωμένων, νησιωτικών ή ορεινών περιοχών στοχεύουν στη μείωση των εσωτερικών ανισοτήτων μεταξύ των περιφερειών. (<http://www.hellaskps.gr>)

Η δράση για την προστασία και την αναβάθμιση του περιβάλλοντος αποτελεί ίσως έναν από τους από τους βασικότερους αναπτυξιακούς στόχους για το παρών Κ.Π.Σ. Η περιφερειακή πολιτική που ασκείται για το περιβάλλον έχει μακροπρόθεσμους στόχους (την συναντάμε και στο Ε.Σ.Π.Α) καθώς δε μπορεί να νοηθεί αναπτυξιακή πορεία χωρίς την ταυτόχρονη μέριμνα για τις επιπτώσεις στο περιβάλλον. Επομένως σε κάθε

κλίμακα και επίπεδο σχεδιασμού αναπτυξιακής πολιτικής των Περιφερειών της Ελλάδας, η παράμετρος της προστασίας του περιβάλλοντος όχι μόνο είναι παρούσα, αλλά διαδραματίζει και πολύ σημαντικό ρόλο. (Μητούλα Ρ., 2005)

Η **Τεχνική Βοήθεια** δημιουργήθηκε για δυο σκοπούς. Αρχικά για να προσφέρει βοήθεια ώστε να επιταχυνθούν οι ρυθμοί υλοποίησης των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων. Δεύτερον, με τις δράσεις της προσφέρει την υποστήριξη των απαραίτητων λειτουργιών για την διασφάλιση ενός αποδοτικού συστήματος διοίκησης και διαχείρισης του Κ.Π.Σ., τη διασφάλιση ενός αποτελεσματικού συστήματος ελέγχων, τη συμβουλευτική υποστήριξη προς τους φορείς εφαρμογής και αξιολόγησης του Κ.Π.Σ., καθώς και τον σχεδιασμό των μακροπρόθεσμων αναπτυξιακών στρατηγικών της χώρας. Τέλος διασφαλίζει την προβολή και δημοσιότητα των παρεμβάσεων του πλαισίου. Διαθέσιμοι πόροι για τις ενέργειες της τεχνικής βοήθειας παρέχονται από το προϋπολογισμό του Ε.Π. Τεχνική Βοήθεια, το προϋπολογισμό του Άξονα Προτεραιότητας Τεχνικής Βοήθειας των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων του Κ.Π.Σ. και από τους αμιγώς εθνικούς πόρους που διατίθενται από το Πρόγραμμα Δημοσίων Δαπανών. (<http://www.hellaskps.gr>)

Οι Κοινοτικές Πρωτοβουλίες των Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών Ταμείων για το Κ.Π.Σ 2000- 2006 είναι τέσσερις και η κάθε μία χρηματοδοτείται από ένα μόνο Διαρθρωτικό Ταμείο και περιγράφονται ως εξής :

Equal : διεθνική συνεργασία για την προώθηση νέων πρακτικών καταπολέμησης των πάσης φύσεως διακρίσεων και των ανισοτήτων στην πρόσβαση στην αγορά εργασίας. Χρηματοδοτείται από το Ε.Κ.Τ.

Leader+ : ανάπτυξη της υπαίθρου μέσω ολοκληρωμένων αναπτυξιακών προγραμμάτων και συνεργασίας ομάδων τοπικής δράσης.

Urban II : οικονομική και κοινωνική ανασυγκρότηση των πόλεων και των συνοικιών που αντιμετωπίζουν κρίση, ώστε να προωθηθεί η βιώσιμη αστική ανάπτυξη. Χρηματοδοτείται από το Ε.Τ.Π.Α.

Interreg III : διασυνοριακή, διεθνική και διαπεριφερειακή συνεργασία που αποβλέπει στην τόνωση της ανάπτυξης και σε ισόρροπη και αρμονική

διευθέτηση του ευρωπαϊκού εδάφους. Χρηματοδοτείται από το Ε.Τ.Π.Α. (<http://www.hellaskps.gr>)

Χρηματοδότηση Κ.Π.Σ.

Η χρηματοδότηση του Γ' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης προέρχεται από τους χρηματοδοτικούς πόρους του Κ.Π.Σ. και του Ταμείου Συνοχής, όπου και ανέρχονται περίπου σε 48,30 δις ευρώ.

Το Ταμείο Συνοχής παρείχε χρηματοδοτική συνδρομή σε έργα που συνέβαλλαν στην επίτευξη των αξόνων προτεραιότητας 2 και 5 που καθορίζονταν από την Συνθήκη της Ε.Ε. στον τομέα του περιβάλλοντος και μεταφορών. Το 2004 ολοκληρώθηκαν πολλά έργα υποδομής, λόγω των Ολυμπιακών Αγώνων που έλαβαν χώρα εκείνη τη χρονιά, κυρίως στην πρωτεύουσα αλλά και σε ορισμένες μεγάλες πόλεις της περιφέρειας. Ολυμπιακά στάδια, ολυμπιακά χωριά, αυτοκινητόδρομοι, ανάπτυξη μετρό-προαστικού, κατασκευή τραμ, ολοκλήρωση εθνικού αερολιμένα Αθηνών και πολλά άλλα, τα οποία συνεπώς έλυσαν προσωρινά το θέμα της ανεργίας στην χώρα. Έργα για τα οποία δαπανήθηκαν αρκετά εκ. ευρώ και τα περισσότερα από αυτά έμειναν ανεκμετάλλευτα μετά το πέρας των Ολυμπιακών Αγώνων.

Αναπτυξιακές Λήψεις	Συνολικός Κόστος	Λήψεις σε Δασμολή											Ιδιωτική Συμμετοχή
		Σύνολο Δημόσιος Δασμολής	Κοινοτική Συμμετοχή						Εθνική Δημόσια Δασμολή				
			Σύνολο	ΕΠΠΑ	ΕΚΤ	ΕΠΠΕ-Π	ΧΥΜΠΑ	Σύνολο	Κράτος	Περιφέρειες	Άλλοι		
	1=2+13	2=3+8	3=4+5+6+7+8	4	5	6	7	8=9+10+11	9	10	11	12	
Λήψεις 1	448335	437335	328012	39243	228768			109337	109337			11000	
Λήψεις 2	1208757	857157	450175	450175				406982	406982			351600	
Λήψεις 3	609826	328808	197670	182670	15000			131138	131138			281018	
Λήψεις 4	377350	209628	147001	025		123341	21110	62626	62626			167722	
Λήψεις 5	181125	179675	128435	106407	22027			5124	5124			014	
Λήψεις 6	283907	226957	170218	12660	43615			56739	56739			56950	
Λήψεις 7	1082507	935765	704173	548369	53116	102688		231591	231591			146742	
Τεχνική Βοήθεια	8497	8497	6373	4780	1592			2124	2124				
Σύνολο Κ.Π.Σ	4200322	3183839	2132060	1460600	424120	226030	21110	1051779	1051579			1016482	
Αποθεματικό Επίδοσης	141136	141136	94500					46636	46636			21420	
Αποθεματικό Προγράμμου	87744	66324	44140					22185	22185				
Σύνολο Κ.Π.Σ	44292031140	33913008762	22707000000	14608000000	424120000	226030000	211100000	11206008762	11206008762			10397022378	

Πίνακας 3

Πηγή : Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών

6 ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΣΤΗΡΙΞΗΣ 2007-2013

Το Δ' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης που δόθηκε στην Ελλάδα με επταετή διάρκεια αποτελείται κατά κύριο λόγο από το Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς, ευρύτερα γνωστό ως Ε.Σ.Π.Α., και από το Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης., τα οποία είναι τα εργαλεία διαχείρισης του Κ.Π.Σ. Το Ε.Σ.Π.Α. περιγράφει τη στρατηγική της χώρας και τον τρόπο με τον οποίο η Ελλάδα προγραμματίζει να αξιοποιήσει την κοινοτική συνδρομή ύψους 20,4 δις ευρώ κατά τη περίοδο προγραμματισμού 2007-2013, το οποίο εγκρίθηκε από την Επιτροπή τον Ιανουάριο του 2007. «Στόχος είναι η διεύρυνση των αναπτυξιακών δυνατοτήτων της χώρας, η διατήρηση του ρυθμού οικονομικής μεγέθυνσης και η αύξηση της παραγωγικότητας σε επίπεδα υψηλότερα του μέσου κοινοτικού όρου για την τόνωση της απασχόλησης, την επίτευξη της πραγματικής σύγκλισης και τη βελτίωση της ποιότητας ζωής όλων των πολιτών χωρίς αποκλεισμούς. Η Ελλάδα της νέας περιόδου 2007-2013 στοχεύει στην ανάδειξή της σε μια εξωστρεφή χώρα με ισχυρή διεθνή παρουσία με ανταγωνιστική και παραγωγική οικονομία. Μία Ελλάδα με έμφαση στην εκπαίδευση και τους νέους, στην ποιότητα, στην τεχνολογία και την καινοτομία, στο σεβασμό του περιβάλλοντος.»

Το Ε.Σ.Π.Α. πρόκειται να αποτελέσει (όπως και το Γ' Κ.Π.Σ.) ένα σημαντικό μέσο για την προώθηση της ατζέντας της Λισσαβόνας⁸ στην Ελλάδα. Οι γενικές προτεραιότητες που περιλαμβάνονται σε αυτό εξειδικεύονται και υλοποιούνται μέσω Επιχειρησιακών Προγραμμάτων, τομεακών και περιφερειακών. Τα Ε.Π. αριθμούνται σε οκτώ Τομεακά, πέντε Περιφερειακά και δεκατέσσερα Προγράμματα Εδαφικής Συνεργασίας τα οποία είναι λιγότερα από το Γ' Κ.Π.Σ. και οδηγούν σε ένα πιο ευέλικτο σχήμα διαχείρισης. (ΥΠ.ΟΙ.Ο, 2007, <http://www.espa.gr/>, Α.Π.Θ., 2008)

Τα οκτώ Τομεακά Ε.Π. ,όπως εγκρίθηκαν επίσημα από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή τους τελευταίους μήνες του 2007, αφορούν το Περιβάλλον – Αειφόρος Ανάπτυξη, Ενίσχυση της Προσπελασιμότητας, Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα, Ψηφιακή Σύγκλιση, Ανάπτυξη Ανθρωπίνου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση, Διοικητική Μεταρρύθμιση, Τεχνική Υποστήριξης Εφαρμογής και το Εθνικό Αποθεματικό

Απροβλέπτων. Τα Περιφερειακά Ε.Π. χωρίζονται σε πέντε χωρικές ενότητες, στην Μακεδονίας- Θράκης, Δυτικής Ελλάδας- Πελοποννήσου- Ιονίων Νήσων, Κρήτης και Νήσων Αιγαίου, Θεσσαλίας- Στερεάς Ελλάδας- Ηπείρου, Αττικής, όπου και αντιστοιχεί από ένα Π.Ε.Π. Τα Π.Ε.Π. θα συμβάλλουν στην κάλυψη των εθνικών στρατηγικών στόχων συμπληρωματικά με τα τομεακά προγράμματα, με έμφαση στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και στις ανάγκες κάθε χωρικής ενότητας. Οι κοινές παρεμβάσεις για όλες τις Περιφέρειες είναι η κάλυψη στις κοινωνικές υποδομές, υγεία και κοινωνική αλληλεγγύη, πολιτισμός, έργα προσπελασιμότητας και περιβάλλοντος τοπικής κλίμακας, πολιτικές βιώσιμης αστικής ανάπτυξης, πολιτικές ενίσχυσης ορεινών, μειονεκτικών, νησιωτικών περιοχών. Τα Προγράμματα Ευρωπαϊκής Εδαφικής Συνεργασίας αντικαθιστούν τα Προγράμματα Κοινοτικής Πρωτοβουλίας. (ΥΠ.ΟΙ.Ο, 2007, <http://www.espa.gr/>, Α.Π.Θ., 2008)

Η νέα περίοδος προγραμματισμού 2007-2013 πρόκειται να είναι ιδιαίτερα σημαντική και για την εφαρμογή της Πολιτικής Αγροτικής Ανάπτυξης και της Πολιτικής Αλιείας στη διευρυμένη Ευρωπαϊκή Ένωση. Κάθε κράτος-μέλος οφείλει να αποτυπώσει τη στρατηγική του σε σχέση με την ανάπτυξη του τομέα της γεωργίας και των αγροτικών περιοχών σε ένα προγραμματικό κείμενο, το Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο Αγροτικής Ανάπτυξης (Ε.Σ.Σ.Α.Α.). Αντίστοιχα για τον τομέα της αλιείας και των αλιευτικών περιοχών κάθε κράτος-μέλος θα πρέπει να διαμορφώσει το Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο Ανάπτυξης της Αλιείας (Ε.Σ.Σ.Α.Α.Λ.). Η στρατηγική για κάθε τομέα, που πρέπει να είναι απόλυτα συνεκτική και συμπληρωματική με το Ε.Σ.Π.Α., εξειδικεύεται και υλοποιείται μέσω Επιχειρησιακών Προγραμμάτων, τα οποία συγχρηματοδοτούνται από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο για την Αγροτική Ανάπτυξη (Ε.Γ.Τ.Α.Α.) και από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Αλιείας (Ε.Τ.Α.). (ΥΠ.ΟΙ.Ο, 2007, <http://www.espa.gr/>, Α.Π.Θ., 2008)

Για τη διαμόρφωση του ΕΣΠΑ 2007-2013 ως εγγράφου προγραμματισμού, αξιοποιήθηκαν εισροές από ένα σημαντικό αριθμό προτάσεων που υπεβλήθησαν στο Υπουργείο Οικονομίας & Οικονομικών, κατευθύνσεων -πολιτικών επιλογών σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο και ποσοτικών δεδομένων και μελετών. Οι αποφάσεις του Ευρωπαϊκού

Συμβουλίου του Δεκεμβρίου του 2005, με τις οποίες διασφαλίσθηκαν έως το 2013 οι πόροι της Ευρωπαϊκής Πολιτικής Συνοχής για τη χώρα, οι νέοι Κανονισμοί των Ταμείων της Ε.Ε., καθώς και οι Στρατηγικές Κατευθυντήριες Γραμμές για την Πολιτική Συνοχής, αποτέλεσαν το πλαίσιο στο οποίο βασίστηκαν, μεταξύ των άλλων, οι εθνικές αρχές προκειμένου να προσεγγίσουν τις βασικές παραμέτρους του αναπτυξιακού προγραμματισμού και να καταρτίσουν το Ε.Σ.Π.Α. , τα κυριότερα έγγραφα της Ε.Ε. που αναφέρονται στην αναθεωρημένη Στρατηγική της Λισσαβόνας και το Εθνικό Πρόγραμμα Μεταρρυθμίσεων για την Ανάπτυξη και την Απασχόληση 2005-2008, ελήφθησαν υπόψη κατά τη διαμόρφωση των βασικών στρατηγικών επιλογών - προτεραιοτήτων, καθώς συνιστούν κεντρικές μακροπρόθεσμες επιλογές για την Ευρωπαϊκή Ένωση, στις οποίες κλήθηκε να συμβάλει και η αναπτυξιακή πολιτική του νέου Ε.Σ.Π.Α. (ΥΠ.ΟΙ.Ο, 2007, <http://www.espa.gr/>, Α.Π.Θ., 2008)

Τα οκτώ Τομεακά Επιχειρησιακά Προγράμματα για τον Στόχο 1 « Σύγκλιση» περιγράφονται ως εξής:

ε.π. 1 : Περιβάλλον- Αειφόρος Ανάπτυξη

Κύρια αναπτυξιακή επιδίωξη του προγράμματος είναι η προστασία, η αναβάθμιση και η αειφορική διαχείριση του περιβάλλοντος, ώστε να αποτελέσει το υπόβαθρο για την προστασία της δημόσιας υγείας, την άνοδο της ποιότητας ζωής των πολιτών καθώς και να συμβάλει στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της Οικονομίας.

ε.π. 2 : Ενίσχυση της Προσπελασιμότητας

Ανάπτυξη και εκσυγχρονισμός των υποδομών μεταφορών της χώρας. Ολοκλήρωση της κατασκευής και αναβάθμισης των οδικών αξόνων, του σιδηροδρομικού δικτύου, των λιμενικών υποδομών και των αεροδρομίων. Ολοκλήρωση της κατασκευής των εργασιών του Μετρό Αθηνών και οδικά αστικά έργα στην Περιφέρεια της Αττικής και στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στον τομέα της ασφάλειας των μεταφορών.

ε.π. 3 : Ανταγωνιστικότητα - Επιχειρηματικότητα

Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας των επιχειρήσεων και του παραγωγικού συστήματος της χώρας, δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση στη διάσταση της καινοτομίας. Προώθηση του συστήματος Έρευνας, Ανάπτυξης

και Καινοτομίας (Ε.Α.Κ.) της χώρας και δια σύνδεσή του με τον παραγωγικό ιστό. Ποιοτική αναβάθμιση των προϊόντων, προώθηση επιχειρηματικής δικτύωσης, βελτίωση των μηχανισμών εποπτείας της αγοράς. Εξασφάλιση ενεργειακής επάρκειας της χώρας.

ε.π. 4 : Ψηφιακή Σύγκλιση

Προώθηση των Τεχνολογιών Πληροφορικής & Επικοινωνιών σε επιχειρήσεις, ανασχεδιασμός διαδικασιών του Δημόσιου Τομέα, προώθηση της επιχειρηματικότητας σε τομείς που χρησιμοποιούν τις ΤΠΕ, ανάπτυξη ψηφιακών υπηρεσιών της δημόσιας διοίκησης για τον πολίτη και βελτίωση της καθημερινής ζωής μέσω των ΤΠΕ.

ε.π. 5 : Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού

Ενίσχυση της προσαρμοστικότητας του ανθρώπινου δυναμικού και των επιχειρήσεων. Διευκόλυνση της πρόσβασης στην απασχόληση. Εδραίωση της μεταρρύθμισης στον τομέα της Ψυχικής Υγείας, ανάπτυξη της Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας και προάσπιση της Δημόσιας Υγείας του πληθυσμού. Ενίσχυση της απασχόλησης των γυναικών των νέων, των εργαζόμενων μεγαλύτερης ηλικίας και των ευάλωτων ομάδων. Προώθηση της ισότιμης πρόσβασης στην αγορά εργασίας, καθώς και μείωση του κοινωνικού αποκλεισμού και ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής.

ε.π. 6 : Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση

Αναβάθμιση της ποιότητας της εκπαίδευσης και προώθηση της κοινωνικής ενσωμάτωσης. Αναβάθμιση των συστημάτων αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης και επαγγελματικής εκπαίδευσης και σύνδεση της εκπαίδευσης με την αγορά εργασίας. Ενίσχυση του ανθρώπινου κεφαλαίου για την προαγωγή της έρευνας και της καινοτομίας. Μεταρρυθμίσεις στο εκπαιδευτικό σύστημα, ώστε η δια βίου μάθηση να καταστεί πραγματικότητα για όλους. Αναμόρφωση των προγραμμάτων σπουδών, επιτάχυνση των ρυθμών ένταξης των νέων τεχνολογιών, αναδόμηση της επαγγελματικής κατάρτισης σε διάφορους τομείς, συμπεριλαμβανομένου του τομέα των ναυτικών επαγγελμάτων κλπ. επέκταση των Σχολείων Δεύτερης Ευκαιρίας, των Κέντρων Εκπαίδευσης Ενηλίκων και του Ανοικτού Πανεπιστημίου και ενίσχυση των Ινστιτούτων Δια Βίου Εκπαίδευσης, επιμόρφωση των εκπαιδευτικών και ενισχυμένη διδασκαλία των μειονοτήτων.

ε.π. 7 : Βελτίωση Διοικητικής Ικανότητας Δημόσιας Διοίκησης

Δημιουργία μιας πολιτο-κεντρικής, αποτελεσματικής, ανοιχτής και ευέλικτης διακυβέρνησης για τη μετάβαση από τη διαχείριση αρμοδιοτήτων και διαδικασιών στη διοίκηση πολιτικών αποτελεσμάτων και υπηρεσιών. Διαμόρφωση, εφαρμογή και αξιολόγηση δημόσιων πολιτικών και προγραμμάτων, απλούστευση των διοικητικών διαδικασιών, οργανωτικός και λειτουργικός ανασχεδιασμός και διοικητική ανασυγκρότηση, κάλυψη των αναγκών της δημόσιας διοίκησης σε εκπαίδευση και αναβάθμιση της ποιότητας της παρεχόμενης ποιότητας στην πράξη.

ε.π. 8 : Τεχνική Υποστήριξη Εφαρμογής

Ειδικό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα, μέσω του οποίου αναλαμβάνονται δράσεις τεχνικής βοήθειας, ήτοι δραστηριότητες προπαρασκευής, διαχείρισης, παρακολούθησης, αξιολόγησης, πληροφόρησης και ελέγχου των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων, καθώς και δραστηριότητες για την ενίσχυση της διοικητικής ικανότητας για την υλοποίηση των Ταμείων.

Τα Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα για το παρών Κ.Π.Σ. χωρίζονται σε πέντε χωρικές ενότητες και συμβάλλουν ως συμπληρωματικά με τα Τ.Ε.Π. για την κάλυψη των εθνικών στρατηγικών στόχων και κυρίως του στόχου 2 «Περιφερειακή Ανταγωνιστικότητα και απασχόληση» . Οι χωρικές ενότητες είναι οι εξής :

- Π.Ε.Π. Μακεδονίας – Θράκης
- Π.Ε.Π. Δυτικής Ελλάδας - Πελοποννήσου - Ιονίων Νήσων
- Π.Ε.Π. Κρήτης και Νήσων Αιγαίου
- Π.Ε.Π. Θεσσαλίας - Στερεάς Ελλάδας – Ηπείρου
- Π.Ε.Π. Αττικής

Σε κάθε περίπτωση, τα Π.Ε.Π. για όλες τις Περιφέρειες θα καλύψουν ένα κοινό κορμό παρεμβάσεων ως εξής:

- **κοινωνικές υποδομές**
- **υγεία και κοινωνική αλληλεγγύη** (υποδομές νοσοκομείων και δομών κοινωνικής φροντίδας, ειδικών μονάδων, κέντρων υγείας και ανοιχτής φροντίδας, εξειδικευμένος εξοπλισμός, μέτρα ανάπτυξης και προστασίας της Δημόσιας Υγείας)
- **πολιτισμός** (ενίσχυση των βασικών πολιτιστικών υποδομών, προστασία και ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς)

- έργα προσπελασιμότητας και περιβάλλοντος τοπικής κλίμακας
- ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ βιώσιμης αστικής ανάπτυξης ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ενίσχυσης ορεινών, μειονεκτικών, νησιωτικών περιοχών

Στο πλαίσιο του Στόχου 3 «Ευρωπαϊκή Εδαφική Συνεργασία», η Ελλάδα συμμετέχει στην υλοποίηση 12 Ε.Π. μέσω Προγραμμάτων Διασυνοριακής Συνεργασίας με την Αλβανία, την Π.Γ.Δ.Μ., την Τουρκία, την Αδριατική, τη Θάλασσα Ιεράκη της Μεσογείου, την Μαύρη Θάλασσα, την Ιταλία, την Κύπρο και την Βουλγαρία, μέσω Προγραμμάτων Διακρατικής Συνεργασίας με τον Μεσογειακό Χώρο, τον Χώρο της Νοτιοανατολικής Ευρώπης και τέλος μέσω Προγραμμάτων Διαπεριφερειακής Συνεργασίας (INTERREG IV C).

Το Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης (Π.Α.Α.) 2007- 2013 «Αλέξανδρος Μπαλτατζής», του Ε.Σ.Σ.Α.Α. εφαρμόζεται παράλληλα με τα Ε.Σ.Π.Α καθώς επίσης και με το Ε.Π. Αλιείας του Ε.Σ.Σ.Α.ΑΛ.. Το Ε.Σ.Σ.Α.Α. και Ε.Σ.Σ.Α.ΑΛ. καθορίζουν τις προτεραιότητες της Ελλάδας για αυτή τη χρονική περίοδο για την στήριξη της αγροτικής ανάπτυξης από το Ε.Γ.Τ.Α.Α. και της αλιευτικής ανάπτυξης από το Ε.Τ.Α. και ορίζεται η υλοποίηση τους μέσω του Π.Α.Α και του Ε.Π.Α.Α. αντίστοιχα. Και τα δύο προγράμματα αποτελούνται από τρεις βασικούς άξονες τους οποίους στοχεύουν την βελτίωση της ανταγωνιστικότητας του πρωτογενή τομέα (γεωργία- αλιεία) , την προστασία του περιβάλλοντος και την αειφόρο διαχείριση των πόρων, τη διαφοροποίηση της οικονομίας των αγροτικών περιοχών και των περιοχών που εξαρτώνται από την αλιεία. Ο τέταρτος άξονας για το Π.Α.Α. είναι το πρόγραμμα Leader που στα προηγούμενα Κ.Π.Σ. αποτελούσε Κοινοτική Πρωτοβουλία για την αειφόρο ανάπτυξη της υπαίθρου και την ενίσχυση των αγροτικών περιοχών. Για την υλοποίηση του Π.Α.Α. ενδεικτικά διατίθενται περίπου 6.800 εκ. ευρώ και χρηματοδοτούνται από Κοινοτικές Συμμετοχές, Ιδιωτικά Κεφάλαια και Δημόσιες Δαπάνες, ενώ από το Ε.Τ.Α υπολογίζεται συνολικά μέχρι το τέλος του Κ.Π.Σ να έχουν διατεθεί περίπου 3.800 εκ. ευρώ. (<http://www.ypeka.gr/>, <http://www.leader-plus.gr/>, <http://www.agrotikianaptixi.gr>, ΥΠ.ΟΙ.Ο.2007, <http://www.espa.gr>)

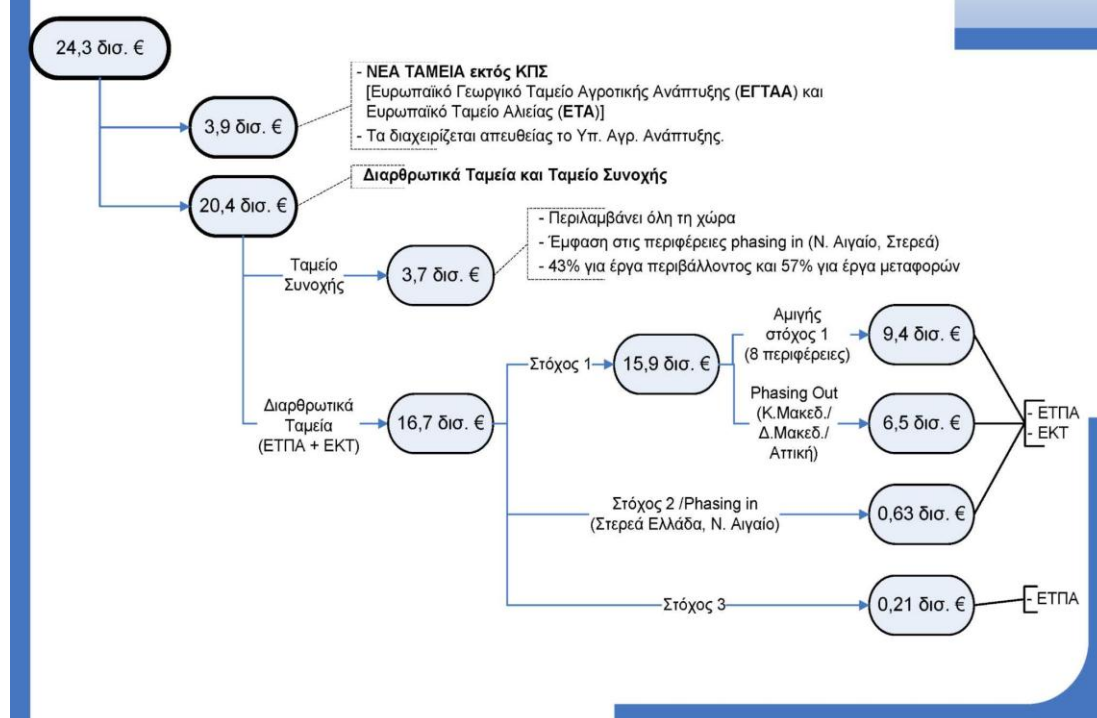
Επιπλέον, μέσω του μηχανισμού διαπεριφερειακής συνεργασίας και των δικτύων αστικής ανάπτυξης, η Ελλάδα θα συμμετάσχει στην Κοινοτική

Πρωτοβουλία «Περιφέρειες για την Οικονομική Αλλαγή». Η Ελλάδα συμμετέχει και στα δίκτυα **INTERACT**, **ESPON** και **URBACT**. Με ανοικτά σύνορα, η Ελλάδα προσδοκά και την ανάπτυξη των δικών της παραμεθόριων περιοχών, την άνοδο της επιχειρηματικότητας και την ενίσχυση των υποδομών της σε όλη την ακριτική περιφέρεια. Οι προσπάθειες της Ειδικής Υπηρεσίας έχει αποδώσει καρπούς, προσελκύοντας το ενδιαφέρον των γειτονικών χωρών και των Βρυξελλών.

Χρηματοδότηση Κ.Π.Σ

Το σύνολο των Κοινοτικών Πόρων βάσει του προγραμματισμού σύμφωνα με τον παρακάτω πίνακα για την υλοποίηση του Ε.Σ.Π.Α ανήλθε στα 24,3 δις. Ευρώ. Τα Διαρθρωτικά Ταμεία Ε.Τ.Π.Α. και Ε.Κ.Τ. κατανέμουν 16,7 δις στον Στόχο 1 (15,9 δις) που αφορά τις 8 περιφέρειες αφενός και αφετέρου τις 3 Περιφέρειες Στατιστικής Σύγκλισης (Αττική, Κ. και Δ. Μακεδονία), τον Στόχο 2 (0,63 δις) που αφορά τις 2 Περιφέρειες Σταδιακής Εισόδου (Στερεά Ελλάδα, Νότιο Αιγαίο) και τον Στόχο 3 (0,21 δις). Από το σύνολο αυτό (16,7 δις.) 12,36 δισ. ευρώ θα κατευθυνθούν στα νέα Επιχειρησιακά Προγράμματα μέσω του Ε.Τ.Π.Α. ενώ 4,36 μέσω του ΕΚΤ. Επιπλέον, μέσω του Ταμείου Συνοχής θα διατεθούν στη χώρα κοινοτικά κονδύλια ύψους 3,7 δισ. ευρώ. (<http://www.espa.gr/>)

Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών
Κατανομή κοινοτικών πόρων 2007-2013 για την Ελλάδα

Πίνακας 4

Πηγή : <http://www.espa.gr/>

Στα πλαίσια της νέας φιλοσοφίας που ακολουθεί η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, δημιουργεί μοντέρνους χρηματοδοτικούς οργανισμούς με κύριο χαρακτηριστικό τους τον πολλαπλασιαστικό χαρακτήρα των διατιθέμενων κεφαλαίων, η αποπληρωμή των οποίων θα οδηγήσει σε επανεπένδυση τους σε νέες δράσεις. Τα κύρια χαρακτηριστικά των νέων χρηματοδοτικών πρακτικών είναι η ανακύκλωση⁹, η μόχλευση¹⁰, οι πηγές¹¹ και η διαχείριση κεφαλαίων¹².

Χρηματοδοτικά Εργαλεία αποτελούν οι πρωτοβουλίες JEREMIE (Κοινοί Ευρωπαϊκοί Πόροι για τις Μικρομεσαίες και τις Μεσαίες Επιχειρήσεις) και JESSICA (Κοινοί Ευρωπαϊκοί Πόροι για Αειφόρες Επενδύσεις στα Αστικά Κέντρα), που έχουν ως στόχο να τονώσουν την ανταγωνιστικότητα των Μ.Μ.Ε. και να στηρίξουν επενδυτικά προγράμματα και έργα αστικής ανάπτυξης αντίστοιχα.

Προγράμματα σε δράση

Το Ε.Σ.Π.Α. βρίσκεται σε εξέλιξη, οπότε είναι εφικτό να αναφερθούμε σε προγράμματα ή δράσεις που υλοποιούνται αυτή την στιγμή ή πρόκειται να υλοποιηθούν άμεσα. Παρακάτω θα αναφερθούμε στα προγράμματα για την αγροτική ανάπτυξη και την αλιεία, προγράμματα μέσω των Ε.Π., στον νέο επενδυτικό νόμο για την αύξηση της απορροφητικότητας καθώς και στις νέες τροποποιήσεις τους ελληνικού συστήματος για την εγκυρότητα της διαφάνειας του ελληνικού κράτους.

Ο νέος Επενδυτικός Νόμος 3908 (2011) εφαρμόζεται αξιοποιώντας πόρους του Δ' Κ.Π.Σ για την ενίσχυση των ιδιωτικών επενδύσεων για την οικονομική ανάπτυξη, την βελτίωση της επιχειρηματικότητας, της τεχνολογικής ανάπτυξης, της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων και της περιφερειακής συνοχής ενώ παράλληλα προωθείται η πράσινη οικονομία, η αποτελεσματική λειτουργία των διαθέσιμων υποδομών και η αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού της χώρας. Φιλοδοξία του Νόμου είναι να αποτελέσει εργαλείο απορροφητικότητας. Η ενίσχυση των ιδιωτικών επενδύσεων πραγματοποιείται μέσω της επιχειρηματικότητας για νέους, η οποία στηρίζει την ίδρυση νέων μικρομεσαίων επιχειρήσεων καλύπτοντας π.χ. μέρος των λειτουργικών δαπανών της επιχείρησης ή ενισχύοντας δαπάνες για την σύσταση της. Οι νέοι επιχειρηματίες ενισχύονται με επιχορήγηση ή/ και επιδότηση χρηματοδοτικής μίσθωσης. (www.ependyseis.gr)

Μέσα από το Ε.Π. « Ψηφιακή Σύγκλιση» κατατίθενται επενδυτικά σχέδια στο πλαίσιο της δράσης «digi- retail» η οποία αφορά στην αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών στον τομέα της λιανικής. Στην δράση αυτή έχουν ενταχθεί περίπου 1900 επενδυτικά σχέδια και ο συνολικός προϋπολογισμός που έχει εγκριθεί ανέρχεται σε 85 εκ. ευρώ και προέρχεται από πόρους του Κ.Π.Σ. (<http://digitalplan.gov.gr/>).

Η δράση « Νέα- Καινοτομική Επιχειρηματικότητα» του Ε.Π. Ανταγωνιστικότητα- Επιχειρηματικότητα ολοκληρώθηκε στις 1-11-2011 με την ένταξη καινοτόμων επιχειρηματικών σχεδίων συνολικού προϋπολογισμού 30 εκ. ευρώ. Σκοπός της δράσης ήταν η δημιουργία, ενθάρρυνση και η ενίσχυση της καινοτομικής επιχειρηματικότητας ως

ισχυρής και ικανής συνθήκης για την παραγωγική αναβάθμιση της χώρας προς αγαθά και υπηρεσίες υψηλής προστιθέμενης αξίας, με ενσωμάτωση γνώσης, ποιότητα και περιβαλλοντική ευαισθησία.
(<http://www.antagonistikotita.gr/>, <http://www.espa.gr/>)

Στο ίδιο Ε.Π. υπόκεινται και το πρόγραμμα «Πράσινος Τουρισμός» το οποίο απευθύνεται σε φυσικά ή νομικά πρόσωπα που εκμεταλλεύονται τουριστικά καταλύματα. Οι τουριστικές μονάδες που θα ενισχυθούν μέσω της πράξης αυτής καλούνται να βελτιώσουν τις λειτουργικές τους υποδομές και τις επιχειρησιακές τους διαδικασίες, με οικολογικό προσανατολισμό, αξιοποιώντας τα ιδιαίτερα τοπικά, γεωγραφικά και ποιοτικά χαρακτηριστικά τους. Ο προϋπολογισμός επίσης ανέρχεται στα 30 εκ. ευρώ με επιλέξιμες δαπάνες για την ανάπτυξη και βελτίωση υποδομών για την εξοικονόμηση ύδατος και ενέργειας, την διαχείριση απορριμμάτων και την ανάπτυξη πράσινων πολιτικών και διαδικασιών και την ενσωμάτωση προτύπων.
(<http://www.antagonistikotita.gr/>, <http://www.espa.gr/>)

Το πρόγραμμα «Εναλλακτικός Τουρισμός» θα χρηματοδοτήσει επενδυτικά σχέδια επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται ή προτίθενται να δραστηριοποιηθούν στην ανάπτυξη μιας ή περισσότερων εναλλακτικών μορφών τουρισμού, όπως π.χ. αθλητικός τουρισμός αναψυχής, θαλάσσιος τουρισμός, τουρισμός υπαίθρου, γαστρονομικός τουρισμός, τουρισμός υγείας και ευεξίας. Το πρόγραμμα πρόκειται να ξεκινήσει να δέχεται επενδυτικά σχέδια στο άμεσο μέλλον, έχει συνολικό προϋπολογισμό 20 εκ. ευρώ, ενώ πρόκειται ενδεικτικά να χρηματοδοτήσει τις επιχειρήσεις για νέο εξοπλισμό, κτιριακά- διαμόρφωση χώρων, ειδικές και βοηθητικές εγκαταστάσεις κτλ. Η δράση αυτή αποτελεί μέρος του Ε.Π. Ανταγωνιστικότητα- Επιχειρηματικότητα. (<http://www.startupgreece.gov.gr>, <http://www.espa.gr/>)

Τα επενδυτικά σχέδια που κατατίθενται στο πλαίσιο κάθε Ε.Π. υποχρεούνται να κατατίθενται πρώτα σε ηλεκτρονική μορφή. Οι προτάσεις που δεν κατατίθενται ηλεκτρονικά δεν αξιολογούνται. Η ηλεκτρονική υποβολή πραγματοποιείται μέσω του Ολοκληρωμένου Πληροφοριακού Συστήματος που παρέχει το Υπουργείο Ανάπτυξης, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας. Επίσης αιτήσεις υποβάλλονται στους ιστότοπους *investingreece.gov.gr*, *startupgreece.gov.gr*, *ependyseis.gr*. Μέσω αυτού του

τρόπου προάγεται η διαφάνεια και η παράκαμψη χρονοβόρων γραφειοκρατικών διαδικασιών.

Μία από τις μεγαλύτερες αλλαγές στην χώρα πραγματοποιήθηκε μέσα από το επιχειρησιακό σχέδιο δράσης «Καλλικράτης» του οποίου οι δράσεις χρηματοδοτούνται και υλοποιούνται μέσα από τα Ε.Π. Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ψηφιακής Σύγκλισης. Ο Καλλικράτης αποτελεί την νέα αρχιτεκτονική της αυτοδιοίκησης και της αποκεντρωμένης διοίκησης, συνιστώντας μια ριζική αλλαγή στη διοικητική διάρθρωση της χώρας (<http://kallikratis.ypes.gr/>)

Η ηλεκτρονική διακυβέρνηση (Ε.Π. Διοικητικής Μεταρρύθμισης) αποτελεί ένα σημαντικό μέτρο τόσο για τον εξορθολογισμό του κρατικού μηχανισμού όσο και για την άμεση πληροφόρηση και εξυπηρέτηση του μέσου πολίτη. Ωστόσο στην ελληνική περίπτωση τόσο ο πολλαπλασιασμός των εμπλεκόμενων φορέων όσο και ο συνδυασμός συγκεντρωμένων διαδικασιών αποτελούν τροχοπέδη στην ταχεία αναπτυξιακή πολιτική της Ελλάδας. (<http://www.ydmed.gov.gr>, <http://www.egovplan.gr/>)

Τέλος, μέσα από την ιστοσελίδα του Προγράμματος Δι@ύγεια γίνεται υποχρεωτική η ανάρτηση των αποφάσεων των κυβερνητικών οργάνων και της Διοίκησης στο διαδίκτυο έτσι ώστε κάθε πολίτης να έχει πρόσβαση στο σύνολο των νόμων και των αποφάσεων. Οι αποφάσεις δεν μπορούν να εκτελεστούν ένα δεν αναρτηθούν πρώτα στον ιστότοπο. Με αυτό τον τρόπο πραγματοποιείται μια συντονισμένη προσπάθεια διασφάλισης της διαφάνειας και της δημοσιότητας της κυβερνητικής πολιτικής και της διοικητικής δραστηριότητας. (<http://et.diavgeia.gov.gr/>)

7 Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΩΝ ΚΟΙΝΟΤΙΚΩΝ ΠΛΑΙΣΙΩΝ ΣΤΗΡΙΞΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Είναι δυνατόν έπειτα από 25 χρόνια που η Ελλάδα λαμβάνει χρηματοδοτικά κονδύλια από την Ε.Ε. να επιβεβαιωθεί η θετική συμβολή των Κ.Π.Σ. στην ελληνική οικονομία και ανάπτυξη. Η Ελλάδα και συνεπώς η ελληνική οικονομία βελτιώθηκαν και αναπτύχθηκαν από την περίοδο που η χώρα εντάχθηκε στην Ε.Ε. και η συμβολή των Κοινοτικών Πλαισίων Στήριξης ήταν καθοριστικής σημασίας. Η Ελλάδα εισήχθη ως πλήρες μέλος το 1981 στην Ε.Κ. Οι κυριότεροι λόγοι επιδίωξης της ένταξης της ήταν η επίτευξη πολιτικής σταθερότητας και η εδραίωση των δημοκρατικών πολιτικών θεσμών της κοινότητας. Επίσης σημαντικοί λόγοι ήταν ότι ήθελε να ενισχύσει την θέση της στον διεθνή πολιτικό και οικονομικό σύστημα και να αποκτήσει τις προϋποθέσεις για τον εκσυγχρονισμό του οικονομικού και κοινωνικού συστήματος της χώρας. Αυτοί οι λόγοι οδήγησαν την Ελλάδα στην ένταξη της στην σημερινή Ε.Ε. αποτελώντας το έναυσμα για την οικονομική και πολιτική ανάπτυξη της χώρας. Η συμμετοχή της χώρας στην ενοποιητική διαδικασία και τους θεσμούς συνεπάγεται τον επαναπροσδιορισμό των ορίων κράτους και κοινωνίας με την επιβολή ενός νέου προτύπου σχέσεων κράτους και κοινωνίας καθώς και νέων μορφών συγκρότησης του κράτους και της κοινωνίας που υποδεικνύονται από το πρότυπο ενοποίησης. Οι εξουσίες και οι αρμοδιότητες του εθνικού κράτους μεταβαίνουν από το εθνικό κράτος στην Ε.Ε. λόγω του οικονομικού και πολιτικού προτύπου ενοποίησης που η Ένωση επιδιώκει να οικοδομήσει και θεσπίσει στα κράτη-μέλη της. (Ιωακειμίδης, 1997)

Το μέσο επίτευξης των στόχων της Ε.Ε. για τον επαναπροσδιορισμό των λειτουργιών του κράτους για την ενοποιητική διαδικασία ήταν η διαμόρφωση νέας πολιτικής που υπέβαλλε έναν ορθολογικό σχεδιασμό και προγραμματικό καθορισμό στόχων με προσδιορισμένα μέτρα για την επίτευξη τους. Η Ελλάδα ουδέποτε είχε θέσει μακροπρόθεσμους στόχους στην μακροοικονομική πολιτική της, αλλά και στόχους περιορισμένης λήξης ποτέ δεν τους ολοκλήρωσε συνεπώς. Η διαρθρωτική πολιτική της Ε.Ε. καθιέρωσε τον προγραμματισμό μέσω των προγραμμάτων πενταετής ή

εξαετής χρονικής διάρκειας με τον καθορισμό συγκεκριμένων στόχων προτεραιοτήτων και εξειδικευμένα μέσα για την υλοποίηση αυτών. Η Ελλάδα βάση αυτής της διαρθρωτικής πολιτικής έπρεπε να υποβάλλει το πρώτο σχέδιο περιφερειακής ανάπτυξης (Σ.Π.Α.) προγραμματίζοντας την αναπτυξιακή πολιτική της χώρας για την κατάρτιση και σύναψη των Κ.Π.Σ. ανάμεσα στην χώρα και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. (Ιωακειμίδης,1997)

Η πρώτη απόπειρα περιφερειακής ανάπτυξης πραγματοποιήθηκε μέσα από τα Μ.Ο.Π. το 1985-1988, όπου η Ελλάδα δεσμεύτηκε να τα εφαρμόσει. Τα χρηματοδοτικά κοινοτικά κονδύλια που δόθηκαν από την Ε.Ε. δεν απορροφήθηκαν πλήρως και η προσπάθεια περιφερειακής ανάπτυξης ολοκληρώθηκε σε μεμονωμένα προγράμματα του σχεδίου. Τα κονδύλια που δεν χρησιμοποιήθηκαν λόγω καθυστερήσεων εφαρμογής των έργων αποφασίστηκε ότι θα ενταχθούν στο Α' Κ.Π.Σ. Το ελληνικό κράτος από τότε ξεκίνησε να δείχνει ότι είναι ανήμπορο να προσαρμοστεί στους θεσμούς που επιβάλλει η ενοποιητική διαδικασία και γίνονται εμφανή τα πρώτα σημάδια της γραφειοκρατίας, του πελατειακού συστήματος και των ελλείψεων της δημόσιας διοίκησης. Τα Μ.Ο.Π. είχαν χωριστεί σε 6 προγράμματα, ένα για κάθε περιφέρεια. Απεδείχθησαν όμως με την εφαρμογή τους οι δυσχέρειες του ελληνικού συστήματος για την υλοποίηση τους λόγω του συγκεντρωτισμού του ελληνικού κράτους και της απουσίας εξουσιών και μηχανισμών υλοποίησης σε επίπεδο περιφέρειας. (Ιωακειμίδης,1997)

Το Α' Κ.Π.Σ (1989-1993) επαναχρησιμοποίησε τα κονδύλια των Μ.Ο.Π. επιπλέον των νέων κονδυλίων για την εφαρμογή και υλοποίηση 13 περιφερειακών προγραμμάτων. Από το συγκεκριμένο Κ.Π.Σ. καθιερώνονται οι Κοινοτικές Πρωτοβουλίες που χρηματοδοτούνται από τα διαρθρωτικά ταμεία και οι οποίες είχαν ομαλότερη εξέλιξη σε σύγκριση με την υλοποίηση των αξόνων. Ο στόχος «σύγκλιση» καλύπτει το Κ.Π.Σ. και το ελληνικό κράτος υποχρεούται να τον εφαρμόσει ώστε να μειωθεί η απόσταση των ελληνικών περιφερειών με των λοιπών ευρωπαϊκών. Η Ελλάδα κατάφερε ως ένα βαθμό να απορροφήσει τα χρηματοδοτικά κονδύλια που δόθηκαν με εμφανή αποτελέσματα στην οικονομική ανάπτυξη των περιφερειών. Πάλι όμως εμφανίζονται παρατυπίες, καθυστερήσεις ενώ ωστόσο η χώρα αν και έχει ανάγκη την ανάπτυξη της δείχνει να προχωράει με πολύ αργό ρυθμό. Τα κεφάλαια που δεν απορροφήθηκαν εντάσσονται στο Β' Κ.Π.Σ.

(Ιωακειμίδης.1997, Πλασκοβίτης.1999, Ανδρικοπούλου.
<http://www.tovima.gr/>.)

Η Ε.Ε. θέτει πλέον αυστηρότερους κανόνες άσκησης της διαρθρωτικής πολιτικής. Το Β' Κ.Π.Σ. αποτέλεσε την μεγαλύτερη αναπτυξιακή παρέμβαση , διαρθρωτικού χαρακτήρα, περιλαμβάνοντας δράσεις ενίσχυσης όλων των κατηγοριών υποδομής, κίνητρα για παραγωγικές επενδύσεις, ανάπτυξη δικτύων παροχής επιχειρηματικών ιδεών, δράσεις για την εκπαίδευση και κατάρτιση του ανθρώπινου δυναμικού, δράσεις για τον εκσυγχρονισμό του δημόσιου τομέα κ.ά. Το ελληνικό κράτος προσπαθεί να "συμμορφωθεί" σε αυτούς όμως τα αποτελέσματα του Β' Κ.Π.Σ. δείχνουν την χώρα πάλι να μην έχει καταφέρει να αντλήσει μέρος των κονδυλίων. Παραδόξως όμως η αναπτυξιακή πορεία των 13 περιφερειών είχε για τις περισσότερες περιφέρειες ιδιαίτερα σημαντική εξέλιξη. Οι ως επί το πλείστον περιφέρειες ξεπέρασαν τον μέσο κοινοτικό όρο με διαφορετικές τάσεις εξέλιξης η κάθε μία ενώ υπήρξαν και περιφέρειες με αρνητική εξέλιξη. Εις πέρας ήρθαν αρκετά έργα υποδομής, κυρίως στον τομέα των μεταφορών, που ενώνουν απομακρυσμένες περιοχές της χώρας με μεγάλες πόλεις αλλά και με τις Βαλκανικές χώρες. Στόχος- σταθμός για την χώρα αποτέλεσε η προσπάθεια ένταξης της στην Οικονομική και Νομισματική Ένωση που πραγματοποιήθηκε το 2000. (Ιωακειμίδης.1997, Πλασκοβίτης.1999, <http://www.tovima.gr/>)

Το Γ' Κ.Π.Σ.(2000-2006) ξεκίνησε με την υλοποίηση των έργων- γέφυρες, έτσι είχαν ονομαστεί όσο δεν πρόλαβαν να υλοποιηθούν και που βρίσκονταν σε εκκρεμότητα από το Β' Κ.Π.Σ. Στόχος ήταν η προώθηση της πραγματικής σύγκλισης καλύπτοντας την αναπτυξιακή της διαφορά από την υπόλοιπη Ευρώπη. Η διαδικασία Cardiff που ξεκίνησε την προηγούμενη περίοδο ενσωματώνεται σε κάθε Κ.Π.Σ. και για οποιαδήποτε υλοποίηση έργου απαιτείται και η περιβαλλοντική του μέριμνα. Το 2004 έλαβαν χώρα οι Ολυμπιακοί Αγώνες στην Αθήνα αλλά και σε πολλές πόλεις της χώρας, με αποτέλεσμα αρκετά έργα που τόσα χρόνια κολλούσαν σε διαδικασίες να έχουν ολοκληρωθεί, καθώς επίσης και νέα έργα που εξυπηρέτησαν τους Ο.Α. Στα πλαίσια του Γ' Κ.Π.Σ. ήταν η ανάπτυξη των νησιώτικων περιοχών και του τουρισμού, η διάνοιξη επιπλέον συνοριακών διελεύσεων και η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας για επενδύσεις, έρευνα και καινοτομία και

κατάρτιση ανθρωπίνου δυναμικού. (Ιωακειμίδης.1997, Πλασκοβίτης.1999, <http://www.tovima.gr/>)

Αυτή τη στιγμή στην Ελλάδα εφαρμόζεται το μέχρι στιγμής τελευταίο Κ.Π.Σ. που δίνει η Ε.Ε., το Ε.Σ.Π.Α.(2007-2013). Η Ελλάδα παρά την δύσκολη και δυσοίωνη οικονομική κατάσταση που επικρατεί στο εσωτερικό της προσπαθεί να εφαρμόσει με μεγαλύτερη προσοχή το πλαίσιο αυτό σε σχέση με τα προηγούμενα και να αντλήσει όσο τον δυνατόν περισσότερα κεφάλαια. Η Ε.Ε. πλέον, με την εμπειρία που απέκτησε από τα προηγούμενα Κ.Π.Σ. έχει θέσει ισχυρότερους κανόνες συμμόρφωσης για την υλοποίηση των προγραμμάτων. (Ιωακειμίδης.1997, <http://www.tovima.gr/>)

Εξετάζοντας το περιεχόμενο των προγραμμάτων χρηματοδότησης εντοπίζουμε χαρακτηριστικά που έρχονται σε σύγκρουση με τις ιδιαιτερότητες της συγκρότησης του ελληνικού κράτους και της κοινωνίας. Υποστηρίζουμε ότι αυτή η συγκρουσιακή σχέση μεταξύ των αρχών που διέπουν τα προγράμματα χρηματοδότησης και των αρχών συγκρότησης και λειτουργίας του ελληνικού πολιτικού συστήματος παραδοσιακά δημιούργησαν / προκάλεσαν την προβληματική και μερική εφαρμογή των προγραμμάτων και την αδυναμία απορρόφησης των πόρων και υλοποίησης των έργων ανάπτυξης. Με άλλα λόγια ότι το διαφαινόμενο έλλειμμα υλοποίησης δεν προσέκρουσε μόνο στις αδυναμίες του γραφειοκρατικού μηχανισμού αλλά και στον τρόπο άσκησης της πολιτικής στην Ελλάδα που έχει διαποτιστεί από τις πελατειακές σχέσεις και ένα συγκεντρωτικό τρόπο λήψης αποφάσεων. Ήδη από την εφαρμογή των ΜΟΠ εντοπίζουμε προβλήματα υλοποίησης που μας κατευθύνουν σε τέτοια συμπεράσματα. Έχουν περάσει περισσότερα από 20 χρόνια εμπειρίας από τα Κ.Π.Σ. και την υλοποίηση έργων υποδομής παρόλα αυτά η χώρα προσπάθησε τα τελευταία χρόνια να εκσυγχρονίσει και να αναβαθμίσει το πολιτικό της σύστημα ώστε να ενισχυθούν και να αξιοποιηθούν οι πόροι. Δυστυχώς όμως με αυτή τη χρονοτριβή χάθηκαν αρκετά δις ευρώ που θα μπορούσαν να είχαν καλυτερεύσει την οικονομική ανάπτυξη του κράτους.(Ιωακειμίδης,1997)

Τα χρηματοδοτικά κονδύλια που δόθηκαν στην χώρα όλα αυτά τα χρόνια, τα οποία μεταφέρονταν από τα Μ.Ο.Π. στο Α' Κ.Π.Σ. κ.ο.κ. εάν είχαν χρησιμοποιηθεί έστω σε ένα σεβαστό ποσοστό στην δεδομένη χρονική στιγμή που δίνονταν και δεν καθυστερούσε η εκπόνηση των έργων, η χώρα

θα είχε τελείως διαφορετική εικόνα και πολύ μεγαλύτερη ανάπτυξη στην οικονομία της. Επιπροσθέτως όμως αν δεν υπήρχαν τα αναπτυξιακά σχέδια και οι χρηματοδοτήσεις, η Ελλάδα δεν θα μπορούσε από μόνη της να υλοποιήσει τόσα έργα και να προσφέρει στις περιφέρειες της την οικονομική ανάπτυξη που επιτεύχθηκε με τα Κ.Π.Σ. Όπως έχει ήδη αναφερθεί τα αίτια για το έλλειμμα υλοποίησης εντοπίζονται στις ιδιαιτερότητες της ελληνικής δημόσιας διοίκησης και του πολιτικού συστήματος γενικότερα. Όπως χαρακτηριστικά γράφει ο Π. Κ. Ιωακειμίδης, η ένταξη της Ελλάδας στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα είχε «διάσταση εκσυγχρονιστική, τόσο σε πολιτικό όσο και σε οικονομικό επίπεδο» ενώ ταυτόχρονα η Κοινότητα «αποτελούσε ένα πρότυπο αναφοράς για τον εκσυγχρονισμό του πολιτικού, κοινωνικού και οικονομικού συστήματός της». Ωστόσο, ο εκσυγχρονισμός των δομών, έχει διαχρονικά αποτύχει να αντιμετωπίσει τις παθογένειες της δημόσιας διοίκησης οι οποίες έχουν κατορθώσει να διαμορφώσουν μία κουλτούρα που μπορεί να χαρακτηριστεί αντί-εκσυγχρονιστική και συστηματικά έχει υπονομεύσει τις προσπάθειες μεταρρύθμισης της. Το πελατειακό σύστημα μαστίζει ακόμα και σήμερα την χώρα και οι προσπάθειες του κρατικού μηχανισμού να το αλλάξει δεν βρίσκονται σε ικανοποιητικό βαθμό. (Ιωακειμίδης, 1997)

Το πρόγραμμα Καλλικράτης "Ν. 3852 (2011)", όπως και η ιστοσελίδα [Δι@ύγεια](#) προσπαθούν να προάγουν την διαφάνεια του ελληνικού κράτους στον μέσο πολίτη, δίνοντας του και την ευκαιρία να συμμετέχει στα κοινά. Μέσα στο σύστημα του εκσυγχρονισμού και στην εξάλειψη της γραφειοκρατίας που βασανίζει τους πολίτες δημιουργούνται επίσημες ιστοσελίδες για την ηλεκτρονική άμεση εξυπηρέτηση των πολιτών. Η Ελλάδα προσπαθεί να επιδιορθώσει λάθη επί σειρά ετών. Η πρόκληση για την εξάλειψη τους είναι μεγάλη και πιθανών μετά το τέλος των χρηματοδοτήσεων και την επιβολή της Ε.Ε. να παραμείνει το κράτος σε ένα σταθερό επίπεδο.

Συνοψίζοντας, τα Κ.Π.Σ. και τα χρηματοδοτικά κονδύλια που δόθηκαν στην Ελλάδα από το 1985 έως και σήμερα απέδωσαν σημαντική οικονομική ανάπτυξη στο εσωτερικό της χώρας, η οποία όμως αποδείχθηκε ότι δεν είναι επαρκής. Εάν η Ελλάδα είχε προσπαθήσει με διαφορετικό τρόπο και είχε εξαλείψει τα φαινόμενα γραφειοκρατίας, πελατειακών σχέσεων, ελλιπούς

δημόσιας διοίκησης από την αρχή, τα κεφάλαια που θα είχαν αντληθεί θα ήταν σε ικανοποιητικότατο βαθμό και η χώρα αυτή την στιγμή θα ήταν προφανώς σε αντίστοιχο επίπεδο ανάπτυξης με τις λοιπές χώρες της Ε.Ε.

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

Α.Π.Θ. :	Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης.
Ε.Α.Τ.Π.Ε. :	Ευρωπαϊκό Αγροτικό Ταμείο Προσανατολισμού και Εγγυήσεων.
Ε.Γ.Τ.Α.Α. :	Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο για την Αγροτική Ανάπτυξη.
Ε.Ε. :	Ευρωπαϊκή Ένωση.
Ε.Ε.Π :	Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη.
Ε.Κ. :	Ευρωπαϊκή Κοινότητα.
Ε.Κ.Α.Χ. :	Ευρωπαϊκή Κοινότητα Άνθρακα και Χάλυβα.
Ε.Κ.Τ. :	Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα.
Ε.Ο.Κ. :	Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα.
Ε.Π. :	Επιχειρησιακό Πρόγραμμα.
Ε.Π.Α.Λ. :	Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Αλιείας.
Ε.Σ.Π.Α. :	Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς.
Ε.Σ.Σ.Α.Α. :	Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο Αγροτικής Ανάπτυξης.
Ε.Σ.Σ.Α.Α.Λ. :	Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο Ανάπτυξης της Αλιείας.
Ε.Τ.Α. :	Ευρωπαϊκό Ταμείο Ανάπτυξης.
Ε.Τ.Α. :	Ευρωπαϊκό Ταμείο Αλιείας.
Ε.Τ.Ε. :	Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων.
Ε.Τ.Π.Α. :	Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης.
Κ.Ε.Π.Π.Α. :	Κοινή Εξωτερική Πολιτική και Πολιτική Ασφαλείας.
Κ.Π.Σ :	Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης.
Μ.Μ.Ε. :	ΜικρόΜεσαίες Επιχειρήσεις.
Μ.Ο.Π. :	Μεσογειακά Ολοκληρωμένα Προγράμματα.
Ο.Ν.Ε. :	Οικονομική και Νομισματική Ένωση.
Π.Α.Α. :	Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης.
Π.Ε.Π. :	Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα.
Σ.Ε.Ε. :	Συνθήκη Ευρωπαϊκής Ένωσης.
Σ.Π.Α. :	Σχέδιο Περιφερειακής Ανάπτυξης.
Τ.Ε.Π. :	Τομεακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα.
ΥΠ.ΟΙ.Ο :	Υπουργείο Οικονομίας & Οικονομικών.
Χ.Μ.Π.Α. :	Χρηματοδοτικό Μέσο Προσανατολισμού της Αλιείας.
ECU :	Ευρωπαϊκή Νομισματική Μονάδα

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Μαραβέγιας Ν.- Τσινισεζέλης Μ. (2004) : “Η Ολοκλήρωση της Ευρωπαϊκής Ένωσης”, Εκδόσεις Θεμέλιο.
2. Μούσης Ν. (2008) : “Ευρωπαϊκή Ένωση”, Εκδόσεις Παπαζήσης
3. Ιωακειμίδης Π. Κ., Ευρωπαϊκή Ένωση και ελληνικό κράτος. Οι επιπτώσεις από τη συμμετοχή στην ενοποιητική διαδικασία, Εκδόσεις Θεμέλιο, Αθήνα 1997
4. Ιωακειμίδης Π. Κ.. (2002) : “Το μέλλον της Ευρώπης και η Ελλάδα,” Ελληνικό Κέντρο Ευρωπαϊκών Μελετών, Εκδόσεις Αντ. Σ. Σακκούλα
5. Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (1990) : “Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης 1989-1993”. Υπηρεσία Επίσημων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.
6. Ευρωπαϊκή Επιτροπή (1997) : “Ο αντίκτυπος των Διαρθρωτικών Ταμείων στην Ελλάδα κατά την περίοδο 1989-1999”. Υπηρεσία Επίσημων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.
7. Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (1992) : “Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης 1991-1993, Μεταποίηση και εμπορία των προϊόντων αλιείας και υδατοκαλλιέργειας (Στόχος 5^α)”. Υπηρεσία Επίσημων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.
8. Ευρωπαϊκή Επιτροπή (1994) : “Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης 1994-1999, Στόχος 1: Ανάπτυξη και διαρθρωτική προσαρμογή των αναπτυξιακά καθυστερημένων περιοχών”. Υπηρεσία Επίσημων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.
9. Ευρωπαϊκή Επιτροπή (1994) : “Οδηγός των Κοινοτικών Πρωτοβουλιών 1994-1999”. Υπηρεσία Επίσημων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.
10. Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2003) : “Γ’ Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης 2000-2006”. Υπηρεσία Επίσημων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.
11. Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης (2008) : “Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς 2007-2013”
12. Μπρούνης Α. (2006) : “Η σημασία της περιφερειακής πολιτικής για την Ελλάδα”, Στρατιωτική Επιθεώρηση

13. Ευρωπαϊκή Επιτροπή (1994) : “Ελλάδα. Προγράμματα περιφερειακής ανάπτυξης 1994”. Υπηρεσία Επίσημων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.
14. Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (2004) : “Εγγραφο εργασίας της Επιτροπής για την ενσωμάτωση των περιβαλλοντικών μελημάτων σε άλλους τομείς πολιτικής-απολογισμός της διαδικασίας του Cardiff”
15. Μητούλα Ρ. (2005) : “Περιφερειακή Ανάπτυξη στην Ελλάδα- Γ’ Κ.Π.Σ. και Περιβάλλον”
16. Ανδρικοπούλου Ε. (2000) : “Η πολιτική συνοχής & οι προοπτικές της στο νέο ευρωπαϊκό χώρο”. Ο νέος Ευρωπαϊκός χώρος. Η διεύρυνση και η γεωγραφία της Ευρωπαϊκής ανάπτυξης. Επιμέλεια Ελένη Ανδρικοπούλου και Γρηγόρης Καυκαλάς. Βιβλιοθήκη Ευρωπαϊκών Θεμάτων. Εκδόσεις Θεμέλιο
17. Πλασκοβίτης Η. (2000) : “Το 3^ο Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης και η Διεύρυνση της Ε.Ε.” Ο νέος Ευρωπαϊκός χώρος. Η διεύρυνση και η γεωγραφία της Ευρωπαϊκής ανάπτυξης. Επιμέλεια Ελένη Ανδρικοπούλου και Γρηγόρης Καυκαλάς. Βιβλιοθήκη Ευρωπαϊκών Θεμάτων. Εκδόσεις Θεμέλιο
18. Πάχτας Αντ. Χ. (2000) (Υφ. Εθνικής Οικονομίας) : Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης 2000-2006, 6^η Εγκύκλιος-Εφαρμογή Γ’Κ.Π.Σ.. Γραμματεία Σχεδιασμού
19. Υπουργείο Οικονομίας & Οικονομικών, Γενική Γραμματεία Επενδύσεων & Ανάπτυξης (2007) : Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς 2007-2013
20. Εφημερίς της Κυβερνήσεως Αρ. Φύλλου 87 (2010) : Νόμος Υπ. Αριθ. 3852. Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης- Πρόγραμμα Καλλικράτης.
21. Εφημερίς της Κυβερνήσεως Αρ. Φύλλου 8 (2011) : Νόμος Υπ. Αριθ. 3908. Ενίσχυση Ιδιωτικών Επενδύσεων για την Οικονομική Ανάπτυξη, την Επιχειρηματικότητα και την Περιφερειακή Συνοχή.
22. Υπουργείο Ανάπτυξης, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας, Γενική Γραμματεία Επενδύσεων και Ανάπτυξης <http://www.ggea.gr/>
23. Δεύτερο Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης (Β’ Κ.Π.Σ.) <http://www.aua.gr/kps/1kalp777.html>
24. Συγχρηματοδοτούμενα Αναπτυξιακά Προγράμματα <http://www.hellaskps.gr/>
25. Σταμπόγλης Δ. (2006) : “Από τα Μεσογειακά Ολοκληρωμένα Προγράμματα στο τέταρτο Πακέτο.” Το Βήμα. (31.12)

- <http://www.tovima.gr/finance/article/?aid=178063> τελευταία πρόσβαση 12-1-2012
26. Ειδική υπηρεσία διαχείρισης επιχειρησιακού σχεδίου Ψηφιακή Σύγκλιση 2000-2006 <http://www.infosoc.gr/infosoc/el-GR/services/leksiko/483.htm>
27. Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο http://circa.europa.eu/irc/opoce/fact_sheets/info/data/intro/article_7138_el.htm
28. http://www.bbc.co.uk/greek/specials/1018_ukeu/page3.shtml
29. Υπουργείο Ανάπτυξης, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας. Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς (Ε.Σ.Π.Α) 2007-2013 <http://www.espa.gr> τελευταία πρόσβαση 12-1-2012
30. <http://www.anistor.gr/greek/grback/ist16.htm>
31. Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Θεματικό Ευρετήριο http://ec.europa.eu/atoz_el.htm
32. EU Bookshop <http://bookshop.europa.eu/>
33. Υπουργείο Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος Κυπριακής Δημοκρατίας <http://www.moa.gov.cy> τελευταία πρόσβαση 9-1-2012
34. Υπουργείο Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής <http://www.ypeka.gr/> τελευταία πρόσβαση 9-1-2012
35. Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Κοινοτικής Πρωτοβουλίας Leader Plus <http://www.leader-plus.gr/> τελευταία πρόσβαση 9-1-2012
36. Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης της Ελλάδας 2007-2013 “Αλέξανδρος Μπαλατατζής” <http://www.agrotikianaptixi.gr> τελευταία πρόσβαση 9-1-2012
37. Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα <http://www.ecb.int/ecb/html/index.el.html>
38. Επιχειρησιακό πρόγραμμα ανταγωνιστικότητα και επιχειρηματικότητα <http://www.antagonistikotita.gr/>
39. Ενισχύσεις επενδυτικών σχεδίων & εγκατάσταση και λειτουργία επιχειρήσεων www.ependyseis.gr
40. Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Ψηφιακή Σύγκλιση <http://digitalplan.gov.gr/>
41. <http://www.startupgreece.gov.gr>
42. Πρόγραμμα ΚΑΛΛΙΚΡΑΤΗΣ <http://kallikratis.ypes.gr/>
43. Υπουργείο Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης <http://www.ydmed.gov.gr>
44. Υπουργείο Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης <http://www.egovplan.gr/>
45. Πρόγραμμα Διαύγεια <http://et.diavgeia.gov.gr/>

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

---

¹ *Winston Churchill* : Ο Τσόρτσιλ, πρώην αξιωματικός του στρατού, πολεμικός ανταποκριτής και πρωθυπουργός της Βρετανίας (1940-45 και 1951-55), ήταν από τους πρώτους που υποστήριξαν τη δημιουργία των «Ηνωμένων Πολιτειών της Ευρώπης». Μετά την εμπειρία του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου, απέκτησε την πεποίθηση ότι μόνο μια ενωμένη Ευρώπη θα μπορούσε να εγγυηθεί την ειρήνη. Στόχος του ήταν να εξαλειφθούν μια για πάντα οι ευρωπαϊκές ασθένειες του εθνικισμού και της πολεμοκαπηλίας. (<http://europa.eu>)

² *Άνθρακα και χάλυβα* : Κατ' αυτό τον τρόπο, καμιά από αυτές τις χώρες δεν θα μπορεί πια να φτιάχνει όπλα για να πολεμήσει εναντίον των άλλων, όπως συνέβαινε στο παρελθόν. Οι έξι αυτές χώρες είναι: το Βέλγιο, η Γαλλία, η Γερμανία, η Ιταλία, οι Κάτω Χώρες και το Λουξεμβούργο. (<http://europa.eu/>)

³ *Η συνθήκη ΕΚΑΧ*, η οποία υπεγράφη στο Παρίσι το 1951, συνενώνει τη Γαλλία, τη Γερμανία, την Ιταλία και τις χώρες της Μπενελούξ σε μία Κοινότητα που έχει ως αποστολή την οργάνωση της ελεύθερης κυκλοφορίας άνθρακα και χάλυβα, καθώς και την ελεύθερη πρόσβαση στις πηγές παραγωγής. Επίσης, μια κοινή Ανώτατη Αρχή εποπτεύει την αγορά, την τήρηση των κανόνων ανταγωνισμού, καθώς και τη διαφάνεια των τιμών. Τα θεσμικά όργανα, με τη σημερινή τους μορφή, προέρχονται από τη συνθήκη ΕΚΑΧ. (<http://europa.eu/>)

⁴ *Η συνθήκη ΕΟΚ* : υπεγράφη στη Ρώμη το 1957, συνενώνει τη Γαλλία, τη Γερμανία, την Ιταλία και τις χώρες της Μπενελούξ σε μια Κοινότητα που έχει ως αποστολή την ολοκλήρωση, μέσω της προώθησης των εμπορικών συναλλαγών, με στόχο την οικονομική ανάπτυξη. Μετά τη συνθήκη του Μάαστριχτ, η ΕΟΚ μετονομάστηκε σε Ευρωπαϊκή Κοινότητα, εκφράζοντας τη βούληση των κρατών μελών να επεκτείνουν τις κοινοτικές αρμοδιότητες σε μη οικονομικούς τομείς. (<http://europa.eu/>)

⁵ *Ε.Τ.Π.Α* : Σκοπός του είναι η προώθηση της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής με τη διόρθωση των κυριότερων περιφερειακών ανισοροπιών και τη συμμετοχή στην ανάπτυξη και στην αναδιάρθρωση των περιφερειών, εξασφαλίζοντας ταυτόχρονα συνεργία με τις παρεμβάσεις των άλλων διαρθρωτικών ταμείων.

---

⁶ Η Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη (Ε.Ε.Π.) αναθεωρεί τη συνθήκη της Ρώμης για να προωθήσει την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση και να υλοποιήσει την εσωτερική αγορά. Τροποποιεί τους κανόνες λειτουργίας των ευρωπαϊκών οργάνων και διευρύνει τις κοινοτικές αρμοδιότητες, ιδίως στους τομείς της έρευνας και της ανάπτυξης, του περιβάλλοντος και της κοινής εξωτερικής πολιτικής. (<http://europa.eu/>)

⁷ Κοινοτικές Πρωτοβουλίες Β' Κ.Π.Σ. :

- INTERREG II, με τρία σκέλη: διασυνοριακή συνεργασία, ενεργειακά δίκτυα, διεθνής συνεργασία για τη διαχείριση των υδάτων και τη χωροταξία.
- LEADER II: τοπική ανάπτυξη στις αγροτικές περιοχές.
- REGIS II: ιδιαίτερα απομακρυσμένες περιφέρειες.
- RETEX : διαφοροποίηση στις περιοχές με ανθρακωρυχεία και σιδηρουργεία, καθώς και στις περιοχές που εξαρτώνται από την κλωστοϋφαντουργία και τις στρατιωτικές δραστηριότητες.
- ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ, με τέσσερα σκέλη (NOW, YOUTHSTART, HORIZON και INTEGRA): επαγγελματική ένταξη των γυναικών, των νέων, των ατόμων με ειδικές ανάγκες και των θυμάτων (και φυλετικού) αποκλεισμού.
- ADAPT και ADAPT δις: προσαρμογή του εργατικού δυναμικού με την εποχή του και προετοιμασία της "κοινωνίας της πληροφορίας".
- MME: διεθνής ανταγωνιστικότητα των ΜΜΕ.
- URBAN: αστικές ζώνες σε κρίση.
- PESCA: αναδιάρθρωση της αλιείας.

8 Ατζέντα ή Στρατηγική της Λισσαβόνας : πρόγραμμα-πλαίσιο για την ανταγωνιστικότητα και την καινοτομία

9 Ανακύκλωση (Revolving): χορήγηση δανείων με ευνοϊκούς όρους, το ποσό αποπληρωμής των οποίων επαναχρηματοδοτεί νέα έργα (δυνατότητα μελλοντικής επαναξιοποίησης πόρων).

10 Μόχλευση (Leverage): δυνατότητα συνδυασμού δανείων με ιδιωτικούς πόρους (προσέλκυση ιδιωτικών κεφαλαίων).

---

11 Πηγές Κεφαλαίων(Sources of funding): διάθεση πόρων από τα επιχειρησιακά προγράμματα (σε εθνικό ή περιφερειακό επίπεδο) και συνδυασμός τους με πρόσθετη χρηματοδότηση από την Ε.Τ.Ε.π.

12 Διαχείριση Κεφαλαίων (Fund of funds): κεντρική μονάδα διαχείρισης περισσότερων του ενός ταμείων.